ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ ВАЗИРЛИГИ

Рўйхатга олинди:
№ БД 5510100; 5111000-3.05
2021 йил "4" июн

Соғлиқни сақлаш вазирлиги
121-сонли буйрук
2021 йил "4" июн

ХИРУРГИЯ:
ХИРУРГИК КАСАЛЛИКЛАР
МОДУЛ ДАСТУРИ

Билим соҳаси:	500000 -	Соғлиқни сақлаш ва ижтимоий таъминот
Таълим соҳаси:	510000 -	Соғлиқни сақлаш
Таълим йўналиши:	5510100 -	Даволаш иши
	5111000 -	Профессионал таълими (5510100-Даволаш иши)

Тошкент – 2021

Тузувчилар:

Хакимов М.Ш.		ТТА, “1-сонли факультет ва госпиталь жарроҳлиги” кафедраси мудири проессор, т.ф.д.
У.С.Исмаилов		ТТА, “Факультет жарроҳлиги” кафедраси мудири проессор
Акбаров М.М.		ТТА, “Госпитал жарроҳлиги” кафедраси мудири проессор, т.ф.д.
Хаялиев Р.Я.		ТТА, “2-сонли факультет ва госпиталь жарроҳлиги” кафедраси доценти, т.ф.н.
Бердиев Қ.Б.		ТТА, “2-сонли факультет ва госпиталь жарроҳлиги” кафедраси ассистенти
Тешаев О.Р.	-	ТТА, “Хирургик касалликлар” кафедраси мудири проессор, т.ф.д.
Хайитов И.Б.	-	ТТА, “Хирургик касалликлар” кафедраси ассистенти, PhD
Бабажонов А.Б.	-	ТТА, “Хирургик касалликлар” кафедраси ассистенти

Тақризчилар:

Асраров А.А.	-	ТТА “Факультет ва госпитал хирургия” кафедраси профессор
Баймаков С.Р.	-	Тошкент стоматология тиббиёт институти “Хирургия ва ҳарбий дала хирургияси” кафедраси мудири, т.ф.д., доцент

Модул дастури Тошкент тиббиёт академиясида ишлаб чиқилди.

Модул дастури Тошкент тиббиёт академияси кенгашида кўриб чиқилган ва тавсия қилинган (2021 йил “26” майдаги “12”-сонли баённома).

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги тиббиёт ва фармацевтика узлуксиз касбий таълими муассасаларараро Мувофиқлаштириш кенгашининг 2021 йил “13” апрелдаги 3-сонли баённомаси билан маъқулланган.

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 2021 йил “4” июндаги 121-сонли буйруғининг 1-иловаси билан модул дастури рўйҳати тасдиқланган.

1.Ўқув модулининг долзарблиги ва олий таълимдаги ўрни

Модул дастури Ўзбекистон Республикаси Давлат таълим стандарти ва бакалавриат таълим йўналиши малака талабларига асосланган ҳолда тузилган. Ушбу дастур асосида замонавий педагогик технологияларни ўқитиш жараёнида қўллаган ҳолда, талабани назарий маълумотидан бошланғич амалий кўникмаларни фантомларда бажаришга ўргатиб, орттирилган кўникмаларни замонавий тиббий технологиялар орқали клиник амалиёт билан уйғунлаштирган ҳолда қўллашга имкон яратади.

Хирургик касалликлар модули тиббиёт олийгоҳлари даволаш, тиббий – педагогика, ҳарбий тиббиет факультетларининг 6 курс талабалари учун модул дастури сифатида қабул қилинган. Бу модулда хирургик касалликларни асослари бўлган ўткир қорин синдромига олиб келувчи қорин бўшлиғи аъзолари касалликлари, қорин олд девори хажмли ҳосилалари, механик сариқлик ва жигар касалликлари, қон-томир касалликлари, умумий ва маҳаллий хирургик инфекциялар, тери жароҳатлари ва кўкрак қафаси аъзолари ва ўпка деструктив касалликларини эрта ташхислаш ва замонавий усулларда даволашга (номедикаментоз, медикаментоз, хирургик) бағишланган.

Юқорида кўрсатилган мавзуларни талабалар ҳар қандай хирургик бўлимга боришдан олдин билиб, ўзлаштириб олишлари мақсадга мувофиқдир, чунки хирургик касалликлар модули нафақат хирургия соҳасида балки хирургияга ёндош модуллар: травматология, акушерлик ва гинекология, ва хирургия йўналишидаги бошқа модулларни ўқитиш, ўзлаштиришда ҳам муҳим аҳамиятга эгадир.

Модул дастури бошқа модуллар билан алоқаси: Микробиология, нормал ва патологик физиология, фармакология, одам анатомияси, патологик ва топографик анатомия, рентгенология, дала-ҳарбий хирургияси, гематология.

2.Ўқув модулининг мақсади ва вазифалари

2.1. Модулнинг мақсади – хирургик касалликлар профилактикаси, ташхиси, дифференциал ташхиси, даволаш, реабилитацияси усулларининг назарий ва амалий асосларини ўргатишдан иборат, шунингдек, талабаларда турли ёшдаги хирургик касалликлар қонуниятларини ўрганиш, хирургик дунёқараш асосларини илмий-методологик шакллантириш, хирургик касалликлар хақида тўлиқ тасаввурга эга бўлиш, талабаларни теоретик хирургик касалликлар асослари билан таништириш, хирургик касалликларнинг бирламчи ва иккиламчи профилактикаси, хавф гурухларини аниқлаш, хирургик касалликларни даволаш, асосий нозологик шаклларини, уларнинг профилактикаси ва эрта диагностикасини ўрганиш ҳамда хирургик касалликларнинг замонавий даволаш усулларига кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни билиш. Бўлажак мутахассис организм ҳолатини объектив баҳолашга асосланган клиник фикрлашни шакллантириш.

2. Модулнинг вазифалари:

- беморларни мустақил кўришга ўргатиш.
- касаллик тарихи, амбулатор карталар ва бошқа тиббий ҳужжатларни тўлдиришга ўргатиш.
- синдромал ҳамда ташхисот ва даволаш алгоритмлари асосида ўқитиш ёрдамида кенг тарқалган ҳамда кам учрайдиган касалликларни тащхислаш, даволаш ва олдини олишни ўргатиш.
- ташхисот ва даволаш алгоритмлари асосида мустақил ҳолда ташхис қўйиш ва фавқулотда шароитларда тезкор ёрдам курсата олишга ўргатиш.
- оғир беморларга ташхис қўйиш ва ёрдам беришга ўргатиш.
- турли хил синдром ва касалликларни ташхислаш алгоритмини ўргатиш.
- фавқулотда шароитларда биринчи шифокор ёрдамни кўрсата олишга ва стационар шароитда даволанишга кўрсатмаларни аниқлашга ўргатиш.
- Тери ва тери ости йирингли касалликларини (флегмона, фурункул, хасмол ва б.) даволашга ўргатиш.
- аҳолини профилактика, диспансеризация ва соғломлаштириш услубларни ўргатиш.

2.3. ***Модул бўйича талабаларнинг билим, кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар:***

8-семестр якунида:

Талаба:

– асептика ва антисептика қоидаларини
– десмургияни
– трансфузиология асосларини
– шошилинч ва режали хирургик операцияларни бажариш усуллари
– кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи операциялари
– травматология асосларини
– комбустиология асослари тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***;
– Бош мия, кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзолари шикастланишида,
– суяклар синиши ва бўғимлар чиқишида,
– юмшоқ тўқималарни очиқ ва ёпиқ шикастида,
– нафас олиш ва юрак фаолияти тўхташида,
– шок,
– коллапс,
–қоқшолда хуружи ва бошқа критик ҳолатларда биринчи ёрдам кўрсатиш усулларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;
– Қўлларни оқар сув остида ювиш техникаси

– Стерил халатни кийиш босқичлари
– Стерил қўлқопларни кийиш босқичлари
– Румолли боғламлар қўйиш техникаси босқичлари
– “Чепец” боғлами: кўрсатмалар ва қўйиш кетма кетлиги.
– Гиппократ қалпоқчасини қўйиш техникаси
– Югансимон боғламни қўйиш техникаси
– Бармоқ билан қон томирларни босиб қон тўхтатиш соҳалари
–Эсмарх жгутини қўйиш техникаси
– Юмшоқ тўқималар ёпиқ шикастланганда биринчи ёрдам босқичлари
– Ошқозонга зонд ўрнатиш ва ювиш.
– Сифон хукна бажариш техникаси.
– Тўғри ичакни бармок ёрдамида текшириш.
– “Йўтал туртки” белгиси аниқлаш.
– Щеткин-Блюмберг симптомини аниқлаш.
– Ўткир аппендицит симптомларини аниқлаш (Ровзинг ва Ситковский).
– Ўткир ҳолецистит симптомларини аниқлаш (Мюсси-Георгиевский ва Ортнер-Греков).
– Ўткир ичак тутилиши симптомларини аниқлаш (Скляров ва Кивуль).
– Ўткир панкреатит симптомларини аниқлаш (Керта ва Мейо-Робсон).
– Магистрал қон томирларда пульсацияни аниқлаш.
– Қўл артериал босимни ўлчаш
– Оёқда артериал босимни ўлчаш.
– Блекмор зондини ўрнатиш.
– Плеврал пункция бажариш техникаси.
– Варикоз касаллигида клапан етишмовчилиги, юзаки, чуқур ва перфорант веналарни фаолиятини ўрганувчи синамаларни бажариш (Троянов-Тренделенбург, Дельбе-Пертес, Пратт-2).
– Оёқларни эластик бинтлаш.
– Ташқи артериал ва веноз қон кетишни тўхтатиш.
– Лапароцентез бажариш техникаси.
– Жароҳатдан чокларни олиш техникаси
– Жарроҳлик ишловидан сўнг жароҳатга Донати чокларини қўйиш техникаси
– Очиқ пневмотораксда окклюзион боглам куйиш ***каби малакаларга (шу жумладана амалий кўникмаларга) эга бўлиши керак.***

10-семестр якунида:

Талаба:

– маҳаллий ва умумий хирургик инфекция ва хирургик паразитологияни
– ангиохирургия ташхислаш ва даволаш усуллари

- трансплантология, пластик ва эстетик операцияларни
- кичик инвазив ва юқори технологик операцияларни
- болалар хирургиясини тиббиётд аҳамиятини
- гибрид ва робототехник операциялар тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***;
- Тез-тез учрайдиган жарроҳлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш.
- Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жарроҳлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
- Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жарроҳлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
- Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш.
- ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган ҳолатларда барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма беришни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;
- Карбункулни очиш
- Липомани олиб ташлаш (атерома)
- Онихокриптозда жарроҳлик тактикаси
- Йирингли жароҳатга ишлов бериш
- Тишланган, чақилган жароҳатларда биринчи тиббий ёрдам
- Панарицийда биринчи жарроҳлик ёрдами.
- Қоқшол профилактикаси ва тиббий ёрдам.
- Беморни курация қилиш;
- Элефант синамаси (ўтказиш техникаси)
- Қизилўнгач зондлаш (ўтказиш техникаси)
- Болаларда қизилўнгачни контрастное текшируви (ўтказиш техникаси)
- Рентгенография Тренделенбурга ҳолатида ва уни ўтказиш техникаси.
- Фистулография киндик оқмаларида ва уни ўтказиш техникаси
- Рентгенография Вангенстину усулида ва уни ўтказиш техникаси.
- Пеллера-Ситковского усулида пункция ўтказиш техникаси
- Бронхоскопия, бронхография - ўтказиш техникалари.
- Спленопортография, спленоманометрия.
- Эзфагогастродуоденоскопия.
- Сийдик қопини катетеризация ўтказиш техникаси.
- Микцион цистография ўтказиш техникаси.
- Касаллик тарихини шакллантириш ***каби малакаларга (шу жумладана амалий кўникмаларга) эга бўлиши керак.***

12-семестр якунида:

Талаба:

- маҳаллий ва умумий хирургик инфекция ва хирургик паразитологияни
- ангиохирургия ташхислаш ва даволаш усуллари
- трансплантология, пластик ва эстетик операцияларни
- кичик инвазив ва юқори технологик операцияларни
- болалар хирургиясини тиббиётд аҳамиятини
- гибрид ва робототехник операциялар тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***;
- Тез-тез учрайдиган жарроҳлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш.
- Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жарроҳлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
- Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жарроҳлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
- Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш.
- ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган ҳолатларда барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма беришни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***;
- Ички аъзолар (қорин ва кўкрак қафаси) жаррохлик касалликларининг клиник симптом ва синдромларини.
- Ички аъзолар (қорин ва кўкрак қафаси) шикастлиангандаги клиник белгилар.
- Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жаррохлик касалликларидаги клиник белгилар (ўткир қорин, меъда-ичак йўлидан қон кетиши хансираш ва б.)
- Онкологик касалликларнинг бирламчи белгиларини.
- Жаррохлик операцияларидан сунг беморларни реабилитация қилишнинг замонавий усулларини.
- Ўта хавфли жаррохлик инфекцияларида (қоқшол, қутуриш, анаэроб инфекция ва б.) олдини олиш чораларини ва биринчи ёрдамни;
- Тез-тез учрайдиган жаррохлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш.
- Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жаррохлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
- Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жаррохлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
- Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш.

- ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма бериш.
- УТТ, меъда-ичак йўли бўйлаб контраст мода ҳаракати, ирригография, колонофиброскопия, сфинктерометрия, доплерография, бронхоскопия, ангиография, КТ, ЯМР натижа ва хулосаларини интерпретация қила олиш ***каби малакаларга (шу жумладана амалий кўникмаларга) эга бўлиши керак.***

3. Асосий қисм

3.1. Модулдаги маъруза машғулотлари мавзулари ва мазмуни, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

8-семестр:

(4-курс)

1-мавзу. Ўткир аппендицит ва унинг асоратлари.

Кўр ичак ва чувалчангсимон ўсимта туғрисида анатомик ва физиологик маълумотлар. Аппендицит таснифи. Этиология, патогенез, паталогоанатомик турлари. Клиникаси, симптомлари, ташхиси ва таққослаш ташхиси. Ўткир аппендицитни атипик жойланиши, турлари ва уларни клиникаси.

Ўткир аппендицит асоратлари. Аппендикуляр инфильтрат, периаппендикуляр абсцесс (бирламчи ва иккиламчи), диафрагма ва жигар ости, ичаклар аро, Дуглас бўшлиги абсцесслари, пилефлебит, перитонит. Асоратларни клиникаси, ташхис куйиш, даволаш усуллари. Беморларни реабилитацияси.

2-мавзу. Қорин деворини чурралари ва унинг асоратлари.

Чурра деб нимага айтилади, ҳакида тушунча, чурраларни таркибий қисми патанатомияси. Этиология ва патогенези (чурраларни қисилиб чиқишида умумий ва маҳалий сабаблар, мойиллик ва келтириб чиқарадиган омиллар). Туғма ва ортирилган чурралар. Чурраларни умумий белгилари, ташхиси ва даволаш усуллари, Амалиетдан сўнг беморларни парвариш ва реабилитация қилиш.

Киндик, сон, чов, ок чизик, амалиетдан кейинги чурраларини анатомик хусусиятлари, клиник манзараси, ташхиси ва таққосий ташхиси. Даволаш усуллари. Амалиёт турлари.

Чурра асоратларини келиб чиқиш сабаблари, клиникаси, ташхис ва таққосий ташхис ўтказиш. Чурралар қисилиш турлари, эластик ва нажасли қисилиш. Эластик қисилишни турлари: ретроград, деворий ёки Рихтер-Литтре. Қисилган аъзодаги паталогоанатомик ўзгаришлар, клиникасини ўзига хос кечиши ретроград, деворий ва нажасли қисилишларда. Шу қисимларда операция қилишни ўзига хос йўллари, ичакни кесиб олиб ташлашга кўрсатмалар.

3-мавзу. УТК. Сурункали ва ўткир ҳолецистит ва унинг асоратлари.
Ўт пуфаги ва ўт йўлларини анатомияси ва физиологияси тўғрисида маълумотлар. Тош ҳосил бўлишини этиологияси ва патогенези. Ўткир ва сурункали ҳолециститлар (тошли ва тошсиз). Таснифи, клиникаси ва ташхис кўйиш усуллари, таққослаш ташхиси.
Ўткир тошли обтурацион ҳолецистит; ўт пуфагини истисқоси ва эмпиемаси, клиникаси, ташхис қўйиш усуллари ва операция усулини танлаш, даволаш йўллари. Ҳоледоҳолитиаз . Катта дуоденал сурғичда (КДС) тошни тиқилиб қолиши, билиар панкреатит, ҳоледохни терминал қисми ва КДС чандиқли торайиши, механик сариқлик, ҳолангитлар. Клиникаси, ташхис қўйиш ва таққослаш ташхиси ўтказиш. Хирургик тактика. Обтурацион сариқлик клиникасига хос хусусиятлар, сариқликни бошка турлари билан таққослаш ташхис ўтқазиш. Ўт йўлларини дренажлаш усуллари. Ҳозирги замон қўланиладиган инвазив ва каминвазив даволаш усуллари.
4-мавзу. Ошқозон ости бези касалликлари.
Ошқозон ости безини анатомияси ва физиологияси. Ўткир панкреатитни ривожланиши этиопатогенетик сабаблари. Касаллик ривожланишида катта дуоденал сурғични анатомик ҳолати, дуоденостаз, пархезни бузилиши, алкогол, инфекция, қон томирларни ўзгариши, жароҳат таъсирлари. Патологик анатомияси, клиникаси, ташхис қўийш ва таққослаш ташхиси ўтказиш. Панкреатит асоратлари. Даволаш усуллари. Операцияга кўрсатмалар ва қарши кўрсатмалар. Хирургик йўл билан даволаш принциплари.
5-мавзу. Ошқозон ва 12 бармоқли ичак яра касаллиги ва унинг асоратлари. Ошқозон ва 12 бармоқли ичак туғрисида анатомо-физиологик маълумотлар. Этиология ва патогенез (ташқи муҳитни ножўя таъсирлари, марказий ва вегетатив нерв системаси, нейроэндокрин бузилишларни аҳамияти. Маҳалий ва агрессив сабабларни таъсири). Патологик анатомияси. Яра касаллигини ривожланиши босқичлари. Клиникаси, ташхиси, таққослаш ташхиси. Хирургик йўл билан даволашга кўрсатмалар ва усуллари.
Ярадан қон кетиш, Ошқозон ва 12 бармоқ ичак ярасини тешилиши (тешилма), Клиник манзараси, ташхис ва таққослаш ташхиси ўтказиш. Шошилинч амалиётга турлари. Асоратларни даволаш йўллари.
Ошқозон ва 12 бармоқ ичакни чандиқли деформациялари (стеноз), Ошқозонни пилородуоденал, тана қисми ва кардия соҳаларини деформацияси ярани кушни аъзога сингиб утиши (сингилмаси), ярани хавфли усмага айланиши (усмаланма-малигнизация). Клиник кўриниши, диагностика, таққослаш ташҳиси, ўзига хос симптомлари, хирургик давога кўрсатма.

6-мавзу. Йўғон ва туғри ичак касалликлари.

Йўғон ичак тўғрисида анатомик ва физиологик маълумотлар. Йўғон ичак касалликларини текшириш усуллари ва таснифи. Гиршпрунг ва Крон касалликлари, носпецифик ярали колит (НЯК) этиопатогенези, клиникаси, ташхиси ва таққосий ташхис ўтказиш. Хирургик даволашга кўрсатмалар, операция турини танлаш.

Тўгри ичакни анатомияси ва физиологияси. Тўғри ичак касалликларини текшириш усуллари ва таснифи. Бавосил, тўғри ичак тушиши, анал тешиги ёрмалари, яллиғланиш, тўғри ичак оқмалари, касалликларини клиникаси, таснифи, ташхис қўйиш ва таққосий ташхис ўтказиш. Консерватив ва оператив даволаш усуллари, уларга кўрсатмалар. Беморларни операцияга тайёрлаш ва операциядан кейинги даврда олиб бориш. Тўғри ичак касалликларини олдини олиш (профилактикаси).

7-мавзу. Ўткир ичак тутилиши, Ўткир перитонит

Ичак тутилиши ҳақида тушунча. Келиб чиқиши, патогенези, анатомик жойлашуви, клиник кечиши бўйича таснифлар. Механик ичак тутилиши (обтурацион ва странгуляцион). Клиник-морфологик турлари. Ичак тутилишини жойлашувига, турига қараб улар клиникаси, ташхиси ва таққослаш ташхиси. Консерватив ва оператив даволаш принциплари. Операция турлари. Ичак инвагинацияси, клиникаси, ташхис қўйиш ва таққослаш ташхиси. Инвагинация турлари. Дезинвагинация ва инвагинатни кесиб олиб ташлашга кўрсатмалар. Операция турлари. Динамик ичак тутилиши, этиопатогенетик сабаблар, кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларини ва қорин пардасини ортида жойлашган аъзоларни касалликлари таъсири сифатида кузатиладиган ичак тутилишлар. Юқорида кўрсатилган ичак тутилишларни клиникаси, ташхис ва таққослаш ташхиси ўтказиш. Консераватив ва оператив даволаш принциплари. Қорин парда тўғрисида анатомик ва физиологик маълумотлар. Перитонитда йирингли яллиғланишни жойлашишига, суюқликни хусусиятига, касалликни чақириш сабабларига кўра таснифлар. Ўткир йирингли перитонитни келиб чиқиш манбалари. Ҳимоя қилиш механизмларни касалликни чегара-лашдаги аҳамияти. Этиопатогенези, патологик анатомияси. Қорин пардани сўриш хусусиятини бузилиши, ичак парези, гемодинамикани ўзгариши, интоксикация ва гомеостазни бузилишини перитонитнинг клиник кўринишини ривожланишидаги ўрни. Ташхис, таққосий ташхис. Замонавий комплекс даволаш усуллари. Оператив даволашнинг ўзига хос томонлари. Перитонитларни диагностикаси ва даволашда шошилинч ёрдамни ташкил қилишнинг аҳамияти.

Ичак оқмалари ҳақида тушунча. Ортирилган ва сунъий оқмалар. Таснифи.

Патологик ичак оқмалари келиб чиқиш сабаблари. Клиник кечиши. Организмдаги бузилишлар. Диагностика ва таққослаш ташхиси. Консерватив ва оператив даволаш усуллари.

8-мавзу. Қалконсимон без касалликлари.

Қалқонсимон без анатомо-физиологик маълумотлар. Эпидемик ва спорадик буқоқ, диффуз токсик бўқоқ, Хошимото ва Ридель тиреоидити ҳақида тушунча, учраши, этиопатогенези, клиник белгилари диагностикаси ва давоси. Консерватив ва оператив даво принциплари.

9-мавзу. Жигар хирургик касалликлари.

Жигар анатомияси физиологияси тўғрисида маълумотлар. Жигар хирургик касалликлар таснифи. Беморларни текшириш усуллари, текшириш асбобларини касалликни аниқлашдаги аҳамияти (УТТ, компьютер магнит-резонанс томография целиакография, спленопортография, флебография, лапароскопия). Пиоген ва амёбали абсцесслар клиникаси, таққослаш ташхиси ўтказиш, даволаш йўллари. Жигар паразитар ва нопаразитар пуфак касалликлари клиникаси, ташхис ва таққослаш ташхиси, даволаш йўллари, асоратлари. Хирургик даволаш усуллари.

Паразитар касалликлар тўғрисида тушунча. Паразит характеристикаси. Жигар эхинококкоз ва альвеококкози гидатидли тури. Тарқалиш турлари, клиник кечиши. Ташхислаш ва дифференциал ташҳислаш. Асбоб ускунали текшириш усуллари (рентгеноскопия, ультратовуш текшириш усули, компьютер томография, лапароскопия, ангиография, ретроградли панкреато-ҳолангиография). Эхинококкоз асоратлари ва уларни клиник кечиши. Жигар асоратланмаган ва асоратланган эхинококкоз турларида жарроҳлик даволаш усуллари. Жарроҳлик амалиет турлари таснифи. Бўшлиқни бартараф этиш усуллари. Эхинококкэктомиядан кейинги қолдиқ бўшлиқларни йўқотиш жарроҳлик амалиетлари.

10-семестр:

(5-курс)

1-мавзу. Аорта равоғи окклюзион касалликлари. Қорин аортаси ва оеқ артериялари окклюзион касалликлари.

Аорта ва артериал тармоқлар анатомияси ва физиологияси. Қон томирлар касалликларида маҳсус текшириш усуллари (реовазография, доплерография, радионуклидли артериография, капилляроскопия, термография). Носпецифик аортоартериит. Аорта равоғи оккюзион касалликлари. Такаясу синдроми. Клиник кечиши, диагностикаси. Консерватив терапия турлари. Жарроҳлик ва эндоваскуляр даволаш усулларига кўрсатмалар. Жарроҳлик амалиётлар турлари - эндартерэктомия, протезлаш, шунтлаш, симпатэктомия.

Қорин аортаси висцерал шоҳлари окклюзион касалликлари. Сурункали абдоминал ишемия синдроми. Этиопатогенези, клиник кечиши, диагностикаси, даволашни жарроҳлик усуллари. Вазоренал гипертензия. Этиопатогенези, клиник кечиши, диагностикаси. Даволашни жарроҳлик усуллари. Лериш синдроми, облитерацияловчи эндартериит, Бюргер касаллиги, Рейно касаллиги, диабетик ангиопатия. Клиник кечиши, кечиши дарвлари, диагностикаси, дифференциал ташҳис. Консерватив даволаш принциплари. Жарроҳлик тактика ва даволаш усуллари.

2-мавзу. Ўткир артериал тутилиши.

Артериал тромбоз ва эмболиялар. Тромбозларни эмболиялардан фарқи. Тромбоз ва эмболиялар этиологияси. Тромб ҳосил бўлишига олиб келувчи омиллар. Ўткир тромбоз ва эмболияларни клиник кечиши ва клиник даврлари. Текшириш усуллари. Консерватив даволаш усуллари. Жарроҳлик даволаш усуллари (Фогарти зондини қўлланилиши, тўғри эмболэктомия). Антикоагулянт терапия принциплари.

Тромбоз ва тромбофлебитлар. Тушунча. Этиологияси ва патогенези. Юзаки веналар тромбофлебити ва чуқур веналар тромбози клиник кечиши ва асбоб ускуналар ердамида ташҳис қўйиш. Дифференциал ташҳислаш. Даволаш тактикаси. Жарроҳлик амалиет турлари.

3-мавзу. Варикоз касаллиги, посттромбофлебитик синдром.

Оеқ веналари анатомияси ва физиологияси. Таснифи. Ривожланиш нуқсонлари – Паркс-Вебер-Рубашев ва Клиппел-Треноне касаллиги. Гемодинамик ўзгариши, клиник кечиши, диагностикаси ва даволаш усуллари.

Оеқлар варикоз касаллиги. Этиологияси ва патогенетик ўзгаришлар (олиб келувчи ва келтириб чиқарувчи омиллар). Клиник кечиши, диагностикаси. Веналар ўтказувчанлиги, клапанли аппарат ва коммуникант веналар ҳолати текшириш усуллари. Таснифи. Асоратлари. Даволаш усуллари: жарроҳлик амалиетлар (Троянов-Тренделенбург, Бебкокк, Маделунг, Нарат ва Кокет амалиетлари), склерозловчи терапия.

Тушунча. Касаллик этиопатогенези. Таснифи (варикозли, шишли ва оғриқли, ярали тури). Клиник кечиши, диагностикаси, дифференциал диагностикаси. Веналар ўтказувчанлиги, клапанли аппарат ва коммуникант веналар ҳолати текшириш усулларини афзаллигини билиш ва тромботик касаллик диагностикаси ва жарроҳлик усул ердамида даволашда аҳамияти. Консерватив даволаш усуллари. Жарроҳлик амалиети ердамида даволаш усуллари. Постромбофлебитик синдром профилактикаси. Педжет-Шретер касаллиги. Тушунча. Касаллик этиопатогенези. Клиник кечиши, диагностикаси ва даволаш усуллари.

Паркс-Вебер-Рубашев, Клиппель-Треноне касалликлари. Гемодинамикаси, клиник кечиши, диагностикаси, даволаш.

4-мавзу. Портал гипертензия ва унинг асоратлари.

Жигар циррозини портал гипертензия ва асцит билан кечишини этиологияси, патогенези. Таснифи. Клиник кечиши. Диагностикаси. Асбоб ускуналар ердамида ташҳислаш усуллари (целиакография, спленопортография, спленопортомано-метрия, УТТ, лапароскопия, компьютер томография, радионуклидли текширув усули ва бошқалар). Сленомегалия ва гиперспленизм. Клиник кечиши, диагностикаси ва дифференциал ташҳислаш.

Портал гипертензиянинг жигар ичи ва аралаш турлари, асбоб ускуналар ердамида ташҳислаш усулларининг моҳияти.

Портал гипертензияда жарроҳлик амалиетининг қўлланилиши ва унинг даврийлиги. Асоратланмаган ва асоратланган портал гипертензия турларида жарроҳлик амалиетига кўрсатмалар ва қарши кўрсатмалар.

Қизилўнгач ва меъда кардиал қисми варикоз веналардан қон кетиши, дифференциал ташҳислаш. Эндоскопиянинг аҳамияти (эндовазал ва перивазал склеротерапия). Блекмор зондини қўлланилиши. Жарроҳлик амалиетини қўлланилиши.

Жигар циррозидаги асцит. Таснифи. Диагностикаси, дифферен-циал диагностикаси. Даволаш тактикаси. Консерватив даволаш. Жарроҳлик амалиетига кўрсатма ва қарши кўрсатмалар. Жарроҳлик амалиети турлари (лапароцентез, перитонеоатриал шунтлаш, перитонео-веноз шунтлаш).

Бадда-Киари синдроми, тушунчаси. Клиник кечиши, диагностикаси, даволаш усуллари.

5-мавзу. Механик сариқлик, постҳолецистэктомик синдром.

Билирубинни нормал алмашинуви. Сариқлик турлари: гемолитик, паренхиматоз, механик. Механик сариқлик сабаблари: ҳавфли ва ҳавфсиз. Диагностика турлари: УЗИ, КТ, ЭРПХГ, ЧЧХГ. Сариқлик турлари орасида дифференциал диагностика.

Даволаш. Амалиётдан олдинги даврда гомеостаз коррекцияси. Жарроҳлик даволаш усуллари.

Постҳолецистэктомик синдром. Синдром тўғрисида тушунча. Таснифи. Ҳолецистэктомиядан кейинги кузатилувчи баъзи патологик ҳолатлар этиопатогенези. Клиник кечиши, диагностикаси. Постҳолецистэктомик синдром ташҳислаш ва даволашда эндоскопик амалиетларни ўрни. Бирламчи ва иккиламчи папиллит, Фатер сўрғичи стенози, ўмумий ўт йўлида «қолиб кетган» тошлар, ўт йўллари стриктуралари. Дуоденит ва дуоденостаз мавжуд бўлганда ҳоледоходуоденоанастомозни нотўғри қўйилиши, билиодигестив анастомозлар

стеноз ва стриктуралари, ташқи ўтли оқма яралар. Узун қолдирилган ўт пуфаги чўлтоғи, ўт пуфаги чўлтоғи невриномаси. ПХЭ бузилишларни дифференциал ташҳислаш, жарроҳлик даволаш усуллари, ўт йўлларидаги реконструктив амалиетлар турлари.

6-мавзу. Кўкс оралиғи касалликлари, Кизилунгач касалликлари.

Кўкс оралиғи аъзоларини анатомик ва физиологик хусусиятлари. Асбоб ускуналар ердамида текшириш усуллари (рентгенография, компьютер томография, пневмомедиастинография, медиастиноскопия).

Кўкс оралиғи ўсма ва кисталари. Тушунча. Таснифи, клиник кечиши, диагностикаси, дифференциал диагностикаси. Жарроҳлик амалиетига кўрсатма ва қарши кўрсатмалар. Жарроҳлик амалиетидаги кесма турлари. Жарроҳлик амалиети турлари. Миастения, диагностикаси, даволаш усуллари. Медиастенит. Турлари, этиологияси, клиник кечиши, диагностикаси, ўткир йирингли медиастенит даволаш усуллари. Консерватив терапия ва жарроҳлик амалиети турлари.

Қизилўнгач анатомияси ва физиологияси. Қизилўнгач касалликлари таснифи. Маҳсус текшириш усуллари (рентгеноскопия, рентгенография, ззофагоскопия; пневмомедиастино-графия, рентгенокимография, радио-нуклидли эзофагоскопия). Кардиоспазм ва қизилўнгач ахалазияси. Тушунча. Клиник кечиши, диагностикаси, дифференциал диагностикаси. Даволаш усуллари. Кардиодилятация, техникаси. Жарроҳлик амалиетига кўрсатмалар. Жарроҳлик амалиет турлари (Геллер, Петровский, Геляровский).

Қизилўнгач дивертикуллари. Таснифи, клиник кечиши, диагностикаси, даволаш усуллари. Жарроҳлик амалиетига кўрсатмалар ва тактикаси. Оператив кесмалар. Жарроҳлик амалиет турлари.

Қизилўнгач ед жисмлари. Клиник кечиши, диагностикаси, асоратлари, даволаш тактикаси, асоратлари, даволаш усуллари. Эндоскопик даволаш турлари. Жарроҳлик амалиетига кўрсатмалар.

Қизилўнгач қуйиши ва чандиқли торайиши. Этиологияси ва патогенези. Ўткир давр клиник кечиши. Ўткир даврда биринчи ердам ва даволаш усуллари. Қизилўнгач чандиқли торайиши клиник кечиши ва торайиш турлари ва локализацияси. Диагностикаси. Бужлаш ердамида даволаш. Бужлаш турлари. Бужлашга курсатмалар. Жарроҳлик амалиети ва унга кўрсатмалар. Қизилўнгач реконструктив амалиетлар (ингичка ва еғон ичак ердамида, меъда ердамида, комбинациялашган). Бир ва кўп этапли жарроҳлик амалиетлар. Жарроҳлик амалиётлар натижалари.

12-семестр:
(6-курс)

1-мавзу. Ўткир қорин ва абдоминал оғриқлар.

“Ўткир қорин” синдроми тушунчаси. Шошилинч жарроҳликка замонавий назар ташлаш. Ўткир қорин таснифи, семиотикаси. Диагностика, дифференциал диагностика, УАШ тактикаси. 1-ёрдам, даволаш. Операцияга тайёрлаш, кўрсатмалар, беморларни операциядан сўнг парваришлаш ва реабилитация қилиш. Ўткир жарроҳлик касалликларини олдини олиш сифатида беморларни диспансеризация қилиш. Ўткир қоринни ташхислаш ва даволаш алгоритми (ўткир аппендицит, ҳолецистит, панкреатит, ЎИТ, перитонит, перфоратив яра ва сиқилган чурралар).

2-мавзу. Ошқозон ичак тизимидан қон кетиш (ОИТҚ).

Синдром тушунчаси, ОИТК нинг сабаблари ва учраши. Замонавий ташхис усуллари, маҳаллий ва умумий белгилари Forrest буйича эндоскопик таснифи; гастродуоденал, қизилўнгачдан, ўпкадан ва ичакдан қон кетишнинг таққослама ташхиси, УАШ тактикаси. ОИТКни ташхислаш алгоритми ва даволаш. Биринчи ёрдам, геморрагик шок ва геморрагиядан сўнгги анемия билан курашиш. Операцияга кўрсатмалар. Беморни операциядан олдинги тайёрлаш, операциядан сўнгги парвариши, реабилитацияси ва диспансеризацияси.

3-мавзу. Механик сариқлик (МС).

Механик сариқлик тушунчаси, сабаблари, классификация, клиник, лаборатор ва инструментал диагностикаси. Клиник семиотикаси, диагностикаси ҳамда гемолитик ва паренхиматоз сариқлик билан дифференциал диагностикаси. МС диагностика ва даволаш алгоритми УАШ ва жарроҳ тактикаси, биринчи ёрдам. Операцияга тайёрлашнинг, эндоскопик ва классик хирургия ҳамда ўт йўлларини дренажлашнинг замонавий усуллари. МС беморлар реабилитацияси.

4-мавзу. Жигар касалликлари, бактериал ва амёбали абсцессларида ва жигар циррозида сариқлик. Паразитар ва нопаразитар жигар кисталари.

Тушунча, сабаблари, таснифи, клиник, лаборатор ва инструментал диагностик усуллари. Клиник семиотикаси, диагностика ва дифференциал диагностикаси, УАШ ва жарроҳ тактикаси. Замонавий даволаш усуллари. Анъанавий ва ноанъанавий жарроҳлик даволаш усуллари. Беморларни реабилитацияси ва профилактикаси.

5-мавзу. Диарея синдроми.

6-мавзу. Қорин олд девори юмшоқ тўқималарининг ҳажмли ҳосилалари.

Қорин чурралари**.** Асоратланган ва асоратланмаган чурралар тушунчаси, классификацияси, клиник симптоматологияси. Қорин чурраларини яхши ва ёмон сифатли ўсмалардан, лимфогрануломатоздан, лимфаденит ва бошқа

касалликлардан фарқи ва дифференциал диагностикаси. Даволаш. УАШ тактикаси. Асоратланган чурраларда биринчи ёрдам ва даволаш. Операцияга кўрсатмалар. Реабилитация ва меҳнат билан таъминлаш.

7-мавзу. Ишемик синдром. Шиш-оғриқ синдроми.

8-мавзу. Жарроҳлик инфекцияларида иситма синдроми.

Тушунча, классификация. Специфик ва носпецифик, умумий ва маҳаллий, аэроб ва анаэроб жарроҳлик инфекцияларида иситма клиникаси ва ўзига хослиги. Диагностика, дифференциал диагностика ва даволаш усуллари. УАШ ва жарроҳ тактикаси. Замонавий даволаш усуллари (умумий, маҳаллий, специфик, хирургик). Қандли диабетда хирургик инфекциянинг ўзига хослиги. Реабилитация ва профилактика.

9-мавзу. Ҳансираш ва кўкрак қафасидаги оғриқ синдроми.

10-мавзу. Томир патологиясидаги синдромлар. Артерия касалликларида ишемик синдром.

Облитерацияловчи артерия касалликларида ва тромбоэмболияда ўткир ва сурункали артериал тутулиш. Инструментал ва ангиографик диагностика, дифференциал диагностика ва даволаш.УАШ тактикаси. Ишемик синдромда диагностика ва даволаш алгоритми. Реабилитация ва диспансеризация, меҳнат билан таъминлаш.

11-мавзу. Вена касалликларида шиш-оғриқ синдроми (варикоз касаллиги, флеботромбоз ва тромбофлебит, ПТФС), юқори ва пастки кавак вена синдроми, Педжетт-Шреттер синдроми.

Тушунча, сабаблари, классификация, клиник семиотикаси, диагностикаси ва дифференциал диагностикаси. Инструментал ва ангиографик диагностика, дифференциал диагностика ва даволаш. УАШ тактикаси. Диагностика алгоритми ва даволаш. Реабилитация ва диспансеризация, меҳнат билан таъминлаш.

12-мавзу. Ўпка ва плевранинг носпецифик йирингли касалликларида ҳамда кўкрак қафаси травмасида хансираш ва кўкрак қафасида оғриқ синдроми.

Тушунча, классификация, клиника, симптоматология, диагностика, дифференциал диагностика, асоратлари, УАШ ва жарроҳ тактикаси. Биринчи ёрдам ва даволаш. Консерватив ва оператив даволашга кўрсатмалар.

3.2. Модулдаги амалий машғулотларнинг мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Модул бўйича машғулотлар 50% назарий (маъруза ва амалий машғулот) ва 50% амалий қисм (ўқув клиник амалиёт)дан иборат бўлган ҳолда ўтказилади.

Амалий машғулотнинг назарий ва амалий қисми ўзаро боғлиқ ҳолда ўтказилади.

3.2. ***Модулдаги амалий (лаборатория) машғулотлари мавзулари, ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:***

3.2.1. Амалий машғулотларининг мавзулар рўйҳати:

7-8-семестр:

(4-курс)

1-мавзу. Ўткир аппендицит.

2-мавзу. Ўткир аппендицит асоратлари.

3-мавзу. Корин девори чурралари (умумий герниология)

4-мавзу. Корин девори чурралари: чов, сон, ок чизик, а/к чурралар (хусусий герниология)

5-мавзу. Корин девори чурралари асоратлари

6-мавзу. УТК. Сурункали тошли ҳолецистит

7-мавзу. Уткир тошли ҳолецистит ва унинг асоратлари

8-мавзу. Ошқозон ости бези касалликлари

9-мавзу. Ошқозон ва 12 бармоқ яра касаллиги

10-мавзу. Ошқозон ва 12 бармоқ яра касаллигини асоратлари: кон кетиш, перфорация

11-мавзу. Ошқозон ва 12 бармоқ яра касаллигини асоратлари: стеноз, пенетрация ва малигнизация

12-мавзу. Йўғон ва тўғри ичак касалликлари

Ўткир перитонит

13-мавзу. Тўғри ичак касалликлари

14-мавзу. Ўткир ичак тутилиши

15-мавзу. Ўткир перитонит

16-мавзу. Ичак оқмалари

17-мавзу. Қалконсимон без касалликлари

18-мавзу. Жигар хирургик касалликлари

9-10-семестр:

(5-курс)

1-мавзу. Аорта равоғи окклюзион касалликлари

2-мавзу. Қорин аортаси ва оеқ артериялари окклюзион касалликлари

3-мавзу. Симптоматик артериал гипертензия. Туғма ва ортирилган юрак нуқсонлари.

4-мавзу. Ўткир артериал тутилиши

5-мавзу. Варикоз касаллиги, посттромбофлебитик синдром

6-мавзу. Қалконсимон без касалликлари
7-мавзу. Жигар хирургик касалликлари.
8-мавзу. Портал гипертензия ва унинг асоратлари
9-мавзу. Механик сариқлик, постҳолецистэктомик синдром
10-мавзу. Кўкс оралиғи касалликлари
11-мавзу. Постгастрорезекцион синдромлар
12-мавзу. Кизилунгач касалликлари

11-12-семестр:
(6-курс)
1-мавзу. Ўткир қорин синдроми ва абдоминал оғриқлар. Клиника, диагностика ва текширув методлари. Гинекологик, терапевтик, урологик, қон-томир касалликлари билан дифференциал диагностикаси. Ўткир қоридаУАШнинг даволаш тактикаси.
2-мавзу. Ўткир қорин синдроми. Ошқозон ва 12 б/и ярасининг перфорацияси , Ўткир ичак тутилиши. Таснифи, этиологияси ва клиник симптомологияси. Диагностика, дифференциал диагностика турлари, даволаш.
3-мавзу. Ўткир ичак тутилиши. Таснифи, этиологиясива клиник симптомологияси. Диагностика, дифференциал диагностика турлари, даволаш. Ўткир ичак тутилишида УАШ нинг вазифаси. Операцияга кўрсатмалар. Бемор реабилитацияси.
4-мавзу. Ўткир қорин синдроми. Ўткир аппендицит ташхиси билан операция қилинган ёки қориндаги оғриқлар билан шикоят қилиб келган беморларни кўриш, курация қилиш, қорин пальпацияси ва перкуссиясини бажариш, қорин бўшлиғи текширув усулларини бажаришда қатнашиш. Амбулатор беморлар ҳужжатларини расмийлаштириш.
5-мавзу. Қорин бўшлиғи аъзоларининг очиқ ва ёпиқ шикастлари. Тушунчаси.
Этиологияси, патогенези, диагностика ва дифференциал диагностика, текширув усуллари ва даволаш тактикаси. УАШ вазифалари. Реабилитация, профилакитикаси.
Ошқозон – ичак тракти ва нафас йуллари ёт жисми. Таснифи, клиникаси, диагностика ва дифференциал диагностикаси. Шошилинч тез ёрдам. Даволашда УАШ вазифаси. Реабилитация ва профилактика.
6-мавзу. Ошқозон ичак тизимидан қон кетиш синдроми Ярали ва ярасиз келиб чиққан гастродуоденал қон кетишташхиси билан қабулга келган беморларни кўриш, курация қилиш, қорин пальпацияси ва перкуссиясини бажариш, ЭГДФС текширув усулларини бажаришда қатнашиш. Ошқозон ювиш амалиётини бажариш. Қизилунгач веналарининг варикоз кенгайиши ва параэзофагал

чурралардан қон кетиш ташхиси билан қабулга келган беморларни кўриш, курация қилиш, қорин пальпацияси ва перкуссиясини бажариш, ЭГДФС текширув усулларини бажаришда қатнашиш. Қон тахлиллари ва касаллик сабабларини аниқлаш. Ошқозон ювиш амалиётини бажариш. Реабилитация билан шуғулланиш. Профилактика чораларини кўриш.

7-мавзу. Ингичка ва йўғон ичакдан қон кетиш (Крон касаллиги, синдром Пейс-Егер, НЯК, дивертикулёз, поллипоз, геморрой ва бошқалар). Этиологияси, клиникаси, ташхислаш ва қиёсий ташхислаш методлари. Ичакдан қон кетишда УАШ тактикаси.

8-мавзу. Қорин олд девори хажмли хосилалари.

Диагностикасива дифференциал диагностикаси. Оператив ва консерватив даволаш усуллари. УАШ тактикаси. Операцияга кўрсатма операциядан сўнгги парвариш, реабилитация, профилактика.

9-мавзу. Қорин олд девори, чов ва сон соҳаларида тўғриланадиган ва тўғриланмайдиган ҳосилалар. Қорин оқчизиғи, киндик, чов ва сон чурралари. Диагностикасива дифференциал диагностикаси. Оператив ва консерватив даволаш усуллари. УАШ тактикаси. Операцияга кўрсатма операциядан сўнгги парвариш, реабилитация, профилактика.

10-мавзу. Қорин олд девори хажмли хосилалари.

Чурра асоратлари, қисилиш, яллиғланиш, копростаз, тўғриланмаслик. Клиника, диагностика, қориннинг бошқа ҳажмлиҳосилаларидан дифференциал диагностикаси.

11-мавзу. Кўкрак ва қорин бўшлиғи аъзоларида операция ўтказган беморларда операциядан кейинги даврда реабилитация. Операциядан кейинги яқин ва узоқ муддатлардаги асоратлар. ВОП тактикаси.

12-мавзу. Механик сариқлик. Тушунчаси, таснифи, этиологияси, патогенези, клиникаси. Гемолитик ва паренхиматоз сариқликни диагностика ва дифференциал диагностика усуллари. Эндобилиар диагностика вадаволаш усулларининг афзаллиги. Ўт йулларини дренажлаш усуллари. УАШ вазифалари. Механик сариқликни реабилитация ва профилактика усуллари.

13-мавзу. Жигар касалликларида бактериал, амёбали абцесслар ва жигар циррозида сариқлик. Жигарнинг паразитар ва нопаразитар кисталари. Тушунчаси, сабабалари, таснифи, клиник лаборатор ва инструментал диагностика усуллари. Клиник симптоматика ва дифференциал диагностика. УАШ ва хирург вазифалари. Даволашнинг замонавий усуллари. Беморни реабилитацияси ва профилактикаси.

14-мавзу. Махаллий хирургик инфекцияларда (фурункул, карбункул, гидраденит, териости ва қадоқли абсцесс, флегмона ва лимфаденит) иситма ва

бошқа клиник белгиларнинг ўзига хослиги. Лимфангит ва флегмонанинг сарамас билан дифференциал диагностикаси.Юздаги фурункулнинг хавфи. Карбункул ва фурункулезда қандли диабет ва бошқа модда алмашинув касалликларининг аҳамияти.Диагностика методлари ва даволаш.УАШ тактика. Реабилитация и профилактика.

15-мавзу. Умумий ва махаллий, специфик ва носпецифик, аэроб ва анаэроб инфекцияларда иситма, теридаги ўзгаришлар билан беморларга хирургик муалажаларни бажариш. Қон тўхтатишнинг вақтинча ва диомий усулларини қўллаш.

Қоқшолнинг специфик профилактикаси. Бирламчи, кечиктирилган ва иккиламчи чоклар қўйиш, чокларни олиш, ярага бойлам қўйиш.

16-мавзу. Хирургик беморларни текшириш усуллари. Умумклиник, лаборатор ва инструментал усуллар. Асептика ва антисептика. Жаррох қўли ва операция майдонига ишлов бериш усуллари. Реабилитация.

17-мавзу. Тери ва шиллиқ қаватларини термик ва химик жарохатланиши, совуқ уриш. Классификация. Кўиш ва совуқ уриш даражалари. Касаллик босқичи, клиникаси. Дифференциал ташхис ва даволаш. УАШ тактикаси. Биринчи тиббй ёрдам. Қоқшол профилактикаси. Реабилитация. Трофик ва ётоқ яралар.

18-мавзу. Жарохат БЖИ, бойлаш ва чокларни олиш. Чуқур, ёрилган, кесилган яралар. Яраларнинг асоратлари. Клиника, диагностикаси. Қон тўхтатувчи ва шина қўйиш учун кўрсатма. Бирламчи, кечиктирилган ва иккиламчи чоклар хақида тушунча. Реабилитация.

19-мавзу. Панариций. Унинг бармоқ хирургик анатомиясига боғлиқ ҳолда кечиши хусусиятлари. Панарицийнинг тери, териости пай, буғим, суяк шакллари. Пандактилит. Этга ўсган тирноқ, паронихий. Клиника, диагностика методлари, дифференциал диагностикаси, асорати ва даволаш. УАШ тактика. Реабилитация ва профилактика. Сут безида оғриқ ва хажмли хосилалар. Классификация. Клиника, диагностика, дифференциал диагностика. Текширув методлари ва даволаш. УАШ тактикаси. Реабилитация ва профилактика.

20-мавзу. Диарея синдроми. Тушунча. Этиология, патогенез, диагностика, текшириш усуллари ва даволаш тактикаси. Ярали колит, диффуз полипози, дивертикулез, Крон касаллиги. Қабзият. диагностика и дифференциал диагностикаси, текширув усуллари ва даволаш тактикаси.

21-мавзу. Орқа чиқарув соҳасидаги ўсмасимон ҳосиладар, оғриқ, қичишиш. Тўғри ичакдан қон кетиш. Диагностика, дифференциал диагностикаси. Текшириш методлари, даволаш. УАШ вазифаси. Реабилитация, профилактика.

22- мавзу. Перианал соҳада оғриқлар, шишлар ва йирингли оқма яралар. Этиология, патогенез, диагностика ва дифференциал диагностикаси, текшириш методлари, даволаш. УАШ тактикаси. Реабилитация ва профилактикаси.

23- мавзу. Вена касалликларида шиш-оғриқ синдроми. Оёқ веналарининг варикоз кенгайиши. Пастки ковак вена синдроми, флеботромбоз ва тромбофлебит. Посттромбофлебитик синдром. Пастки ковак вена ва Педжетт-Шреттер синдроми. Этиология, клиник симптомокомплекс, диагнностика ва дифференциал диагностикаси, даволаш тактикаси. Асорати (ТЭЛА). Профилактика, диспансеризацияси.

24-мавзу. Оёқ ва қўлларда ишемик симптомокомплекс, классификация. Лериш Синдром. Ўткир артериал тутилиш. Этиология, клиника, диагностика ва дифференциал диагностика алгоритми, Текшириш усуллари ва даволаш. УАШ тактикаси. Беморлар реабилитацияси ва диспансеризацияси.

Ўпканинг ўткир бактериал деструкцияси ва ўпканинг йиринглаган кистаси. Пиопневматоракс асоратлари. Клиника, ташхислаш ва қиёсий ташхислаш методи. Шошилинч тиббий ёрдам УАШ тактикаси. Плевра бўшлиғини дренажлаш ва операцияга кўрсатмалар. Беморларни реабилитацияси.

Кўкрак қафаси травмаси, таснифи. Кўкрак қафасини очиқ, ёпиқ, тешиб утувчи, тешиб утмайдиган жарохати. Гемоторакс, пневмоторакс, клиникаси, ташхислаш ва қиёсий ташхислаш. Плеврал пункцияга кўрсатмалар. Дренажлаш ва торакотомия, реабилитация усуллари.

3.2.2. Амалий машғулотларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Амалий машғулотлар мультимедиа қурилмалари билан жиҳозланган аудиторияда бир академик гуруҳга бир ўқитувчи томонидан ўтказилади.

Амалий машғулотларни ўтказишда қуйидаги дидактик тамойилларга амал қилинади:

- Амалий машғулотларни мақсадини аниқ белгилаб олиш;
- Ўқитувчининг инновацион педагогик фаолияти бўйича билимларни чуқурлаштириш имкониятларига талабаларда қизиқиш уйғотиш;
- Талабада натижани мустақил равишда қўлга киритиш имкониятини таъминлаш;
- Талабани назарий-методиқ жиҳатдан тайёрлаш ва ҳ.к.

3.2.3. Модулни ўқитиш давомида эгалланадиган амалий кўникмалар ва компетенциялар:

Модул давомида талабалар жарроҳликда антисептика ва асептика, хирургик инфекция хакида тушунча, уни олдини олиш муоммоларини, йирингли инфекция турларини (юзаки жойлашган йирингли касалликлар), шошилинч жарроҳлик ҳолатларида биринчи ёрдам кўрсатишни (қон кетишни тўхтатиш, боғлам қўйиш, жароҳатланганларни иммобилизация ва трансортировка қилиш) ўргатишдан ва талабаларга клиника тажрибасига таянган ҳолда, замонавий диагностик усуллар ёрдамида жарроҳлик соҳасида кенг учрайдиган хасталикларни: ошқозон ичак тракти, ўт пуфаги ва ўт йўллари касалликлари, жигар жарроҳлик касалликлари, ошқозон ости бези касалликлари кечиш жараёни, даволаш усуллари, уй, поликлиника ҳамда шифохона шароитидаги тиббий ёрдам кўрсатиш кўникмаларига эга бўлиши лозим.

Модул давомида эгалланадиган амалий кўникмалар рўйҳати:

7-8-семестр:

1. Ошқозонга зонд ўрнатиш ва ювиш.
2. Сифон хукна бажариш техникаси.
3. Тўғри ичакни бармоқ ёрдамида текшириш.
4. «Йўтал туртки» белгиси аниқлаш.
5. Щеткин-Блюмберг симптомини аниқлаш.
6. Ўткир аппендицит симптомларини аниқлаш (Ровзинг ва Ситковский симптомлари).
7. Ўткир ҳолецистит симптомларини аниқлаш (Мюсси-Георгиевский ва Ортнер-Греков симптомлари).
8. Ўткир ичак тутилиши симптомларини аниқлаш (Скляров ва Кивул симптомлари).
9. Ўткир панкреатит симптомларини аниқлаш (Керте ва Мейо-Робсон симптомлари).

9-10-семестр:

1. Магистрал кон томирларда пульсацияни аниқлаш.
2. Қўл артериал босимни ўлчаш
3. Оёқда артериал босимни ўлчаш.
4. Блекмор зондини ўрнатиш.
5. Плеврал пункция бажариш техникаси.
6. Варикоз касаллигида клапан етишмовчилиги (Троянов-Тренделенбург), чуқур (Дельбе-Пертес) ва перфорант (Пратт-2) веналарни фаолиятини ўрганувчи синамаларни бажариш.
7. Оёқларни эластик бинтлаш.
8. Ташқи артериал ва веноз қон кетишни тўхтатиш.
9. Лапароцентез бажариш техникаси.

11-12-семестр:

1. Жароҳатдан чокларни олиш техникаси;

2. Жаррохлик ишловидан сўнг жарохатга Донати чокларини қўйиш техникаси;
3. Очиқ пневмотораксда кўкрак қафасига окклюзион боғлам қўйиш;
4. Карбункулни очиш;
5. Липомани олиб ташлаш (атерома);
6. Онихокриптозда жаррохлик тактикаси;
7. Йирингли жароҳатга ишлов бериш;
8. Куйган жарохатларда биринчи тиббий ёрдам;
9. Панарицийда биринчи жаррохлик ёрдами;
10. Қоқшол профилактикаси ва тиббий ёрдам.

Модул давомида эгалланадиган компетенциялар (номи, коди) рўйхати:

УК 1[1]. Абстракт фикр юритиш, ходисаларни таҳлил ва синтез қилиш қобилиятига эга бўлиш;

УК 2. Дунёқарашни шакллантириш учун фалсафий билимларнинг асосларидан фойдаланиш қобилияти;

УК 3. Ностандарт вазиятларда ҳаракат қилиш қобилияти, қабул қилинган қарорлар учун ижтимоий ва аҳлоқий жавобгарликни олишга тайёрлик;

УК 4. Ўз-ўзини ривожлантиришга, англашга, ўқишга, ижодий салоҳиятдан фойдаланишга тайкомпеёрлик;

УК 5. Фавқулоддаги вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, ҳимоя усулларини қўллашга тайёрлик;

УК 6. Фавқулодда вазиятларда биринчи тиббий ёрдам техникасини, ҳимоя усулларини қўллашга тайёрлик;

УКК 1[2]. Касбий фаолиятнинг стандарт вазифаларини ахборот, библиографик манбалар, биотиббиёт терминологияси, ахборот-коммуникация технологиялари ва ахборот хавфсизлигининг асосий талабларини ҳисобга олган ҳолда ҳал қилишга тайёрлик;

УКК 2. Профессионал фаолиятдаги муаммоларни ҳал қилиш учун оғзаки ва ёзма равишда рус ва хорижий тилларда мулоқот қилишга тайёрлик;

УКК 3. Тиббий ҳужжатларни юритишга тайёргарлик;

УКК 4. Касбий муаммоларни ҳал қилишда дори воситаларини ва уларнинг комбинацияларини тиббий мақсадларда ишлатишга тайёрлик;

УКК 5. Беморларга бирламчи тиббий ёрдам кўрсатишни ташкил этиш ва дастлабки тиббий санитар ёрдам кўрсатишни таъминлашга тайёрлик;

УКК 6. Тиббий ёрдам кўрсатишда кўзда тутилган тиббий асбоблардан фойдаланишга тайёрлик.

[1] УК- умумий компетенция
[2] УКК – умумий касбий компетенция

Модул давомида ўқув (клиник) амалиётни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Талабаларнинг “Хирургик касалликлари” модули бўйича клиник амалиёти таълим жараёнининг 50%ини ташкил қилади ва амалий машғулотлар Тошкент шаҳар Ибн сино номли 1 сон клиник шифохонаси ва 1 – сон Республика клиник шифохонаси хирургия ва колопроктология стационар бўлимларида, Тошкент тумани Қизғалдоқ ҚОП ва Тошкент шаҳар ОПларида ўтказилади.

Амалий машғулотда амалий кўникмаларга ўргатиш жараёни батафсил режалаштирилади ва бир неча босқични ўз ичига олади:

1. Биринчи босқич – машғулотнинг мақсади ва вазифаларидан келиб чиқган ҳолда ўрганилаётган амалий кўникмани ўрганиш мотивацион асоси аниқланади, унинг назарий жиҳатлари муҳокама қилинади. Амалий кўникмаларни амалга ошириш учун керакли асбоб-анжомлар ишлаш механизми, ишлатиш қоидалари билан талабар таништирилади.

Биринчи босқични амалга ошириш учун кафедрада барча асбоб анжомлар мавжуд ва ишчи ҳолатда бўлиши лозим.

2. Иккинчи босқич – амалий кўникмани намойиш қилиб бериш ва кўп марта машқ қилиш. Бу босқични амалга ошириш учун амалий кўникмаларни қадамма қадам алгоритми педагог томонидан ва видеофильмлар орқали намоиш этилади, алгоритм асосида босқичма босқич тўғри бажаришга алоҳида эътибор қаратилади. Талаба амалий кўникмани мустақил, бироқ педагог назорати остида муляжлар, тренажёрлар, фантомлар ва манекенларда, кўп марта машқ қилиб ўрганадилар. Бошида барча босқичларини алоҳида, кейинчалик умумлаштирган ҳолда тўлиқ ва тўғри бажара олгандан сўнг беморда қўллашга руҳсат берилади (имитацион тренинг).

Иккинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган амалий кўникмалар қадамма қадам алгоритми ва видеофильми, ўқув-услубий қўлланмаси, бажариш схемаси ёки техникаси ва ҳ.к., баҳолаш мезонлари ишлаб чиқилган бўлиши лозим. Муляжляр, тренажёрлар, фантомлар ва манекенлар, имитаторлар, асбоб анжомлар бўлиши лозим ва керакли шарт шароитлар (максимал даражада иш шароитига яқин моделлаштирилган) яратилиши лозим. Бу босқичда педагог назорат қилади ва керак бўлганда талабалар ишидаги хатоликларни тўғирлайди. Бу жараёнда талаба ҳаракатлари видеотасвирга олиниб ўзига намойиш этилиши, танқидий муҳокама қилиниши мумкин. Талаба, унинг хатоси нимада эканлигини, ўқитувчига ва бошқа талабаларга тушунтириб беради ва сўнгра муолажани такрорлайди. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда иштирок этадилар. Амалий кўникма афтоматизм даражасигача етказилиши мақсадга мувофиқ.

3. Учинчи босқич - ўрганилган билим ва амалий кўникмани беморда қўллаш. Бу босқичда талаба ўзлаштирилган билим ва амалий кўникмани турли хил клиник ҳолатларда (шу жумладан шошилинч ҳолатларда) қўллашга, олинган натижаларни таҳлил қилишга ва шу маълумотлар асосида ҳаракат

тактикасини белгилашга педагог назоратида ўргатилади.

Учинчи босқични амалга ошириш учун кафедра томонидан ишлаб чиқилган ўқув, услубий қўлланмалар, фотосуратлар, вазиятли масалалар ва тестлар тўплами, кейслар, клиник протоколлар, диагностика ва даволаш стандартлари, ўргатувчи касаллик тариҳлари ва амбулатор карталар ва х.қ. ишлатилиши лозим. Интерфаоллик шунда намоён бўладики, бунда бошқа талабалар нафақат эксперт сифатида чиқишда ва ўқитилаётган талабанинг амалий кўникмани тўғри ўзлаштирганлигини баҳолашда балки командада ишлашда иштирок этадилар.

4. Тўртинчи босқич – ҳулоса. Бу босқичда педагог талаба томонидан олинган билим ва эгаллаган кўникмани беморларда, турли хил вазиятларда, фаолият жараёнида тўғри ва тўлиқ қўллай олишига ишонч ҳосил қилиши керак ва шунда амалий кўникма ўзлаштирилди деб ҳисобланади.

Тўртинчи босқични амалга ошириш учун талаба бемор билан мустақил ишлаши педагог томонидан назорат қилинади, тиббий ҳужжатларни, касаллик тарихини ёзиб ҳимоя қилганда баҳоланади.

Машғулот сўнггида ўқитувчи ҳар бир талабанинг амалий кўникмани ўзлаштирганлигини тасдиқлайди. Талаба амалий кўникмани ўзлаштира олмаган вазиятларда, машғулотдан ташқари вақтда мустақил ўзлаштириш тавсия этилади ва педагогга қайта топширади. Талаба барча амалий кўникмаларни ўзлаштирган ҳолда модулни ўзлаштирган ҳисобланади.

4.Мустақил таълим ва мустақил ишлар, ташкил этиш бўйича кўрсатма ва тавсиялар

4.1.Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг мавзулар рўйхати:

7-8 семестр:

1. Жарроҳлик бўлими иш тартиби
2. Ички чурралар
3. Қорин мушаклари дистазаси
4. Пти учбурчаги ва оралиқ чурралари
5. Ўткир аппендицит атипик кечиши
6. Ошқозон ўткир яралари ва эрозиялари
7. Полипозлар
8. Ўт пуфаги дискинезияси
9. Жигар ўсмалари
10. Ошқозон ости бези киста ва оқмалари
11. Йўғон ичак ўсмалари
12. Кавшар касаллиги.
13. Гинекологик перитонитлар
14. Кўкрак қафаси травмалари
15. Қорин бўшлиғи аъзолари травмалари

16. Ингичка ва йуғон ичакдан қон кетиш
17. Мезентериал тромбоз
18. Ўткир қоринни симуляция килдиган касалликлар

9-10 семестр:

1. Умуртқа артериялари шикастланишлари. Бош мия қон билан таъминланишида уларни роли
2. Қўл критик ишемияси
3. Рейно касалиги. Бюргер касалиги
4. Замонавий склеротерапия
5. Перикардитлар
6. Ошқозон чўлтоғи раки ва гастрити
7. Постҳолецистэктомик синдром экстрабилиар сабаблар
8. Хавфли этиологияли механик сариқлик
9. Альвеококкоз
10. Жигар трансплантацияси
11. Ўпка нопаразитар кисталари. Спонтан пневмоторакс
12. Жаррохликда парентерал озиқлантириш
13. Жаррохликда физиотерапия
14. Жигардан ташкари портал гипертензия
15. Метаболик синдром, бариатрия

11-12 семестр:

1. Чов ва сон канали анатомияси;
2. Асоратланмаган чов чурраси симптомокомплекси;
3. Чурра ва унинг асоратлари симптомокомплекси;
4. Носпецифик ярали колитнинг симптомокомплекси;
5. Тўғри ичакдан қон кетиш симптомокомплекси;
6. Лериш синдромининг симптомокомплекси;
7. Юқори ва пастки кавак вена синдроми;
8. Мезентериал тромбоз (СХАИ);
9. Диабетик ангиопатия, диабетик товон;
10. Жарохат фазалари, йирингли жарохатни даволаш, хасмол симптомокомплекси;
11. Бармоқлар хирургик анатомияси;
12. Мастит профилактикаси;
13. Ўткир қорин рентгенсемиотикаси;
14. Ўткир аппендицит симптомокомплекси;
15. Ўткир ичак тутилиши симптомокомплекси;
16. Перитонит ва ўткир ичак тутилиши ўтказган беморларни реабилитацияси;

17. Перфоратив яралар симптомокомплекси;
18. Резус фактор ва қон гуруҳини аниқлаш гемотрансфузия;
19. Портокавал анастомозлар;
20. Қизилўнгач куйиши, дисфагия синдроми;
21. Пневмоторакс симптомокомплекси, пневмотораксда биринчи ёрдам;
22. Ўпка ва плевранинг носпецифик йирингли касалликлари;
23. Қалқонсимон без касалликлари;
24. Боғлов, тикувчи материаллар ва кийимлар стерилизацияси;
25. Жаррох қўлига ва операцион майдонга ишлов бериш усуллари;
26. Қўл ва оёқларда десмургия ва иммобилизация усуллари;
27. Қоқшолни специфик ва носпецифик профилактикаси;
28. Хайвонлар, ҳашоратлар ва илон тишлаганда биринчи тиббий ёрдам;
29. Қутиришда носпецифик профилактика, актив ва пассив иммунизация;
30. Ректоскопия ва аноскопия техникаси, тўғри ичакни бармоқ билан текшириш. Рекамье методи ва техникаси;
31. Дельбе-Пертеснинг марш синамаси;
32. Ошқозон ичакдан қон кетишининг лаборатор ва инструментал текширув усуллари (ЭГФДС, Форрест таснифи);
33. Ташқи қон кетишни тўхтатишни вақтинчалик ва тугал усуллари;
34. Блекмор зондини қўйиш усуллари;
35. Жаррохлик амалий кўникмаларининг алгоритми, жаррохлик синдромларини ташхислаш ва даволаш алгоритми.

4.2. Тавсия этилаётган мустақил ишларнинг шакллари:

Хирургик касалликлар модули бўйича тавсия этилаётган мустақил ишлар модул тизимида турли хил шаклда амалга оширилади:

–берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайёрлаш;

– модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

– илмий мақола, анжуманга маъруза тезисларини тайёрлаш;

– вазиятли ва клиник муаммолларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

– кейс (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш;

– график органайзерлаш ишлаб чиқиш ва тўлдириш;

– кроссвордлар тузиш ва ечиш;

– презентация ва видеороликлар тайёрлаш ҳамда мустақил иш жараёнида кенг қўллаш ва ҳ.к.

4.3. Мустақил таълим ва мустақил ишларни ташкил этиш бўйича умумий кўрсатма ва тавсиялар:

Хирургик касалликлар модули бўйича мустақил иш аудитория ва аудиториядан ташқари ўтказилади.

Талаба мустақил ишни ташкил этишда қуйидаги шакллардан фойдаланилади:

- аудитория машғулотларидан ташқари тренажёр, муляж ва симуляцион залларда/марказларда тасдиқланган амалий кўникмаларни педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш дафтарларида акс эттириш;

–тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган рўйхат асосида навбатчи шифокор-педагог назоратида стандартлаштирилган пациентлар (беморлар) курациясини ўтказиш ва олиб бориш, дори билан даволаш таҳлилини ёзиш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;

- тиббиёт ОТМ клиникалари ва клиник ўқув базаларида аудиториядан ташқари ташкиллаштирилган клиник навбатчиликда тасдиқланган амалий кўникмаларни навбатчи шифокор-педагог назоратида сон ва сифат жихатдан бажариш ва навбатчилик дафтарларида акс эттириш;

- беморларни курация қилишда даволовчи ёки навбатчи шифокор билан иштирок этиш;

- аҳоли орасида соғлом турмуш тарзини тарғиб қилиш, болаларни ёши ва соғлиғига боғлиқ овқатлантириш тамойиллари ҳақида суҳбат ва маърузаларни ўтказиш;

- айрим назарий мавзуларни ўқув адабиётлари ёрдамида мустақил ўзлаштириш;

- берилган мавзу бўйича ахборот (реферат) тайерлаш;

- модулнинг бўлимлари ёки мавзулари устида махсус ёки илмий адабиётлар (монографиялар, мақолалар) бўйича ишлаш ва маърузалар қилиш;

- вазиятли ва клиник муаммоларга йўналтирилган вазиятли масалалар ечиш;

- CASE (реал клиник вазиятлар ва клиник вазиятли масалалар асосида case-study) ечиш.

- моделлар ясаш, кроссвордлар тузиш, органайзерлар тузиш ва ҳ.к.

Хирургик касалликлар модули бўйича курс иши режада кўзда тутилмаган.

Модул бўйича талабалар билимини назорат қилиш турлари ва баҳолаш мезонлари

Хирургик касалликлар модули бўйича назорат турлари ва баҳолаш мезонлари ҳақидаги маълумот модул бўйича биринчи машғулотда талабаларга эълон қилинади.

Талабаларнинг модул бўйича ўзлаштириш даражасининг Давлат таълим стандартларига мувофиқлигини таъминлаш учун қуйидаги назорат турлари ўтказилади:

- жорий назорат (ЖН);
- оралиқ назорат(ОН);
- якуний назорат (ЯН)

Модулга ажратилган 16,0 кредитни талаба ЖН давомида йиғади.

ЖОРИЙ НАЗОРАТ (ЖН)

Жорий назоратда талабанинг модул мавзулари бўйича билим, амалий кўникма ва компетенцияларни эгаллаш даражасини аниқлаш ва баҳолаб бориш кўзда тутилади. Хирургик касалликлар модули бўйича ЖН оғзаки, ўргатувчи-назорат тестлари, тарқатма материаллари билан ишлаш, вазиятли масалалар, муляж ва фантомларда ишлаш маълумотларини ўрганиш,амалий кўникмаларни қадамма-қадам бажариш, беморлар билан ишлаш, клиник аудит ёзиш, уйга берилган вазифаларни текшириш ва шу каби бошқа шаклларда ўтказилиши мумкин.

Баҳолашда талабанинг билим даражаси, амалий машғулот материалларини ўзлаштириши, назарий материал муҳокамасида ва таълимнинг интерактив усулларида иштирокининг фаоллик даражаси, шунингдек, амалий билим ва кўникмаларни ўзлаштириш даражаси, компетенцияларни эгаллаш (яъни назарий, аналитик ва амалий ёндошувлар) ҳисобга олинади.

Ҳар бир машғулотда барча талабалар баҳоланиши шарт. Максимал балл 100, ўтиш бали 55 балл.

Жорий назоратда талабалар билими таълим моделига асосланган ҳолда қуйидаги босқичларда амалга оширилади: назарий ва амалий қисм (50:50).

Жорий назорат учун ажратилган 16,0 кредит семестрлар бўйича қуйидагича тақсимланади:

7-8-семестр – 5,0 кредит

Жорий назорат – 5,0 кредит;

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

9-10-семестр – 4,0 кредит

Жорий назорат – 4,0 кредит;

Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

11-12- семестр –7,0 кредит

Жорий назорат – 7,0 кредит;

Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)

Талаба 7 семестрда белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида синовли вазифани топширади ва ўтиш (саралаш) балидан ўтсагина кейинги семестрга ўтади. Талаба белгиланган кредитларни тўплагандан кейин семестр якунида якуний назорат (синов)га киритилади.

Жорий назоратда саралаш (ўтиш) баллидан кам балл тўплаган ва узрли сабабларга кўра назоратларда қатнаша олмаган талабага қайта топшириш учун, навбатдаги шу назорат туригача, сўнгги жорий назорат учун ЯНгача бўлган муддат берилади.

Модул бўйича талаба рейтинги қуйидагича аниқланади:

Балл	ECTS баҳо	ECTS нинг таърифи		Баҳо	Таърифи
86-100	A	"аъло" – аъло натижа, минимал ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; муаммоли саволларни аниқлаши, ўз қарашларини илмий-амалий тилда асослаб бера олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши ва уни қисқа вақт ичида илмий ва амалий масалаларни ечишда самарали қўллай олиши; ностандарт вазиятларда муаммоларни мустақил ва ижодий ҳал қила олиш қобилиятини кўрсата олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий масалаларни қисқа, асосланган ва рационал равишда ҳал этиши; модул дастурида тавсия этилган асосий ва қўшимча адабиётларни тўлиқ ва чуқур ўзлаштириши; модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаш, уларга танқидий баҳо бериш ва бошқа модуллар илмий ютуқларини қўллай олиши; назарий ва амалий машғулотларда	5	аъло

			бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда юқори маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
81-85	B	"жуда яхши" – ўртадан юқори натижа, айрим ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда тўлиқ бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни тўлиқ эгаллаши; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда жуда яхши маданият даражасига эга бўлиши лозим;	4	яхши

71-80	C	"яхши" – ўртача натижа, сезиларли ҳатоликлар билан	модул дастурининг барча бўлимлари бўйича тизимли, тўла ва чуқур билимга эга бўлиши, зарур далиллар билан асослай олиши, аммо бир оз камчиликлар билан; терминологиядан (шу жумладан, илмий, хорижий тилда ҳам) аниқ, ўз ўрнида фойдаланиши, саволларга жавобни мантиқан тўғри, стилистик саводли равишда ифодалаши; ўз фикрини исботлашда ёки бошқа назарий материални баён қилишда юзага келган ноаниқликларни мустақил бартараф эта олиши; модулнинг таянч тушунчаларини билиши, қисқа вақт ичида илмий ва касбий вазифаларни қўйиш ҳамда ҳал қилишда ундан унумли фойдаланиши; стандарт вазиятларда муаммоларни ўқув дастури доирасида мустақил ҳал қила олиши; амалий кўникмаларни мустақил равишда бажара олиши (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) ва компетенцияларни эгаллаши, аммо бир оз камчиликлар билан; амалий машғулотларда норматив-ҳуқуқий ҳужжатларни яхши билишини намойиш қилиши, ушбу билимларни янги вазиятларда тўғри (лекин доим ҳам рационал эмас) қўллай олиши, бажарилган иш натижаларини етарли даражада расмийлаштира олмаганлиги; модул дастурида тавсия қилинган асосий адабиётларни ўзлаштириши; ўрганилаётган модул бўйича назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англай олиши ва уларга танқидий баҳо бериши; назарий ва амалий машғулотларда бутун семестр мобайнида ижодий ва мустақил қатнашиши, гуруҳли муҳокамаларда фаол бўлиши, вазифаларни бажаришда яхши даражага эга бўлиши лозим;		
60-70	D	"қониқарли" – суст натижа, қўпол камчиликла	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида етарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён	3	Қони қарли

		р билан	қилиши, лекин бунда айрим хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил аммо ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил, аммо ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши; педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
55-59	E	"ўрта" – минимал натижага тенг	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида қониқарли билим ҳажмига эга бўлиши; терминологияни ишлатиши, саволларга жавобларни тўғри баён қилиши, лекин бунда айрим қўпол хатоларга йўл қўйиши; жавоб беришга ёки айрим махсус кўникмаларни намойиш қилишда қийналганда ва ҳатоларга йўл қўйганда, модул бўйича асосий тушунчага эга эканлигини намойиш этиши; амалий кўникмаларни (сифати ва белгиланган сони жиҳатдан) мустақил эмас ва ҳатоликлар билан тўлиқ бажара олиши; компетенцияларни мустақил эмас ва ҳатоликлар билан эгаллаши; модулининг умумий тушунчалари бўйича қисман билимга эга бўлиши ва уни стандарт (намунавий) вазиятларни ҳал этишда қўллай олиши;		

			педагог ходим ёрдами билан стандарт вазиятларни ҳал эта олиши; ўқилаётган модул бўйича асосий назариялар, концепциялар ва йўналишлар моҳиятини англаши, уларга баҳо бера олиши; назарий ва амалий машғулотларда педагог ходим раҳбарлигида қатнашиши, вазифаларни бажаришда етарли маданият даражасига эга бўлиши лозим;		
31-54	FX	"қониқарсиз" – минимал даражадаги билимларни олиш учун қўшимча мустақил ўзлаштириши зарур	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; илмий терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий мантиқий хатоларга йўл қўйса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.	2	Қониқарсиз
0-30	F	"мутлоқ қониқарсиз" – тўлиқ қайта ўзлаштириши лозим	давлат таълим стандартлари (талаблари) доирасида фақат айрим фрагментар билимларга эга бўлса; терминларни ишлата олмаса ёки жавоб беришда жиддий ва қўпол мантиқий хатоларга йўл қўйса ёки умуман жавоб бермаса; назарий ва амалий машғулотларда пассив қатнашиб, вазифалар бажариш маданиятининг паст даражасига эга бўлса ёки умуман бажармаса; амалий кўникмаларга ва компетенцияларга эга бўлмаса, ўз хатоларини ҳатто педагог ходим тавсиялари ёрдамида ҳам тўғрилай олмаса.		

ОРАЛИҚ НАЗОРАТ (ОН)

ОНда талаба томонидан модулнинг бир неча мавзуларни ўз ичига олган бўлими ёки қисми бўйича билим ва амалий кўникмаларни ўзлаштириш даражаси баҳоланади.

Модул бўйича бўйича ОН семестрда бир марта ўтказилади. ОНга ЖН бўйича тегишли кредитларни тўплаган тарабалар киритилади. ОН кафедра мажлисининг қарори билан ёзма, оғзаки ёки тест (OSKE) шаклларида

ўтказилади. ОНда саралаш бали (55балл) йиға олмаган талаба Синов (ЯН)га қўйилмайди.

Оралиқ назоратни ўтказиш жараёни кафедра мудири томонидан тузилган комиссия иштирокида даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда, оралиқ назорат натижалари бекор қилинади ва оралиқ назорат қайта ўтказилади.

ЯКУНИЙ НАЗОРАТ

ЖНга ажратилган кредитларни тўлиқ тўплаган талаба ЯНга киритилади. ЯНда талабанинг билим, кўникма ва малакалари модулнинг умумий мазмуни доирасида баҳоланади. ЯН модул бўйича ўқув машғулотлари тугаганидан сўнг 2-этапда олинади, 1-этап - кафедрада OSCE шаклида, 2-этап тест марказида ўтказилади. ЯНда 55 саралаш баллини йиға олмаган талаба ЯНдан ўтмаган ва модулни ўзлаштирмаган деб ҳисобланади, ЖНда тўлиқ кредитни йиғган бўлса ҳам).

Таълим муассасаси ректорининг буйруғи билан ички назорат ва мониторинг бўлими раҳбарлигида тузилган комиссия иштирокида ЯНни ўтказиш жараёни даврий равишда ўрганиб борилади ва уни ўтказиш тартиблари бузилган ҳолларда ЯН натижалари бекор қилинади ва қайта ўтказилади.

Касаллиги сабабли ЯНдан ўтолмаган талабаларга факультет декани фармойиши асосида, ўқишни бошлаганидан сўнг икки ҳафта муддатда топширишга рухсат берилади.

Семестр якунида ЯНдан ўтолмаган талаба академик қарздор ҳисобланади.

Академик қарздор талабаларга семестр тугаганидан кейин қайта ўзлаштириш учун бир ой муддат берилади. Шу муддат давомида модулни ўзлаштира олмаган талаба факультет декани тавсиясига кўра белгиланган тартибда ректорнинг буйруғи билан талабалар сафидан четлаштирилади.

Талаба назорат натижаларидан норози бўлса, модул бўйича назорат тури натижалари эълон қилинган вақтдан бошлаб бир кун мобайнида факультет деканига ариза билан мурожаат этиши мумкин. Бундай ҳолда факультет деканининг тақдимномасига кўра ректор буйруғи билан 3 (уч) аъзодан кам бўлмаган таркибда апелляция комиссияси ташкил этилади.

Апелляция комиссияси талабаларнинг аризаларини кўриб чиқиб, шу куннинг ўзида хулосасини билдиради.

Баҳолашнинг ўрнатилган талаблар асосида белгиланган муддатларда ўтказилиши ҳамда расмийлаштирилиши факультет декани, кафедра мудири, ўқув бўлими ҳамда ички назорат ва мониторинг бўлими томонидан назорат қилинади.

5. Асосий ва қўшимча ўқув адабиётлар ҳамда ахборот манбалари

5.1. Асосий адабиётлар:

1. Каримов Ш.И. Хирургик касалликлар. Дарслик. Т. 2020 й.
2. Karimov Sh.I. Xirurgk kasalliklar. T. 2011 y.
3. Каримов Ш.И. Хирургик касалликлар. Т. 2005й.
4. Каримов Ш.И. Хирургические болезни. Т. 2005г.
5. Хирургические болезни. Под ред.М.И.Кузина., Медицина, 2002. (электрон).

5.2. Қўшимча адабиётлар:

1. Методическое пособие по госпитальной хирургии. Назыров Ф.Г. с соав.Ташкент 2004г.
2. Назиров Ф.Г., Денисов И.И., Улугбеков Э.Г. Справочник-путеводитель практикующего врача. Москва, 2000.
3. Астапенко В.Г. Практическое руководство по хирургическим болезням. Минск, 2004.
4. Ерохин И.А., Гельфанд Б.Р., Шляпников С.А. Хирургические инфекции. Санкт-Петербург, 2003.
5. Логинов А.С., Блок Ю.Э. Хронические гепатиты и циррозы Заболевания печени и желчных путей. Москва, 2002.
6. Савельев В.С. 50 лекции по хирургии. Москва 2004.
7. Основы оперативной хирургии. Под ред. С.А.Симбирцева, 2002.
8. Ambulatory colorectal surgery. Ambulatory colorectal surgery / edited by Laurence R. Sands, Dana R. Sands.- New York: Informa Healthcare USA, Inc., 2009.
9. Жебровский В.В. Хирургия грыж живота. 2005.
10. Хирургия печени. Альперович Б.И.2010.
11. Диагностический справочник хирурга – Астафуров В.Н. 2003.
12. Атлас дренирования в хирургии – Гульман М.И. 2004.
13. Атлас оперативной хирургии грыж – Егиев В.Н.2003.
14. Ҳоледоҳолитиаз – Майстренко Н.А.2000.
15. Патология червеобразного отростка и аппендэктомия – Пронин В.А.2007.
16. Этюды желудочной хирургии – Юдин С.С.2003.
17. Атлас операций на желчных путях, Красильников Д.М., Маврин М.И., Маврин В.М. 2000.
18. Лапароскопическая и торакоскопическая хирургия – Константин Франтзайдес. 2000.
19. Однорядный непрерывный шов анастомозов в абдоминальной хирургии – Егиев В.Н. 2002.
20. Руководство по хирургии желчных путей – Гальперин Э.И.2009.
21. Основы криохирургии печени и поджелудочной железы. Альперович Б.И.2006.
22. Повреждения живота при сочетанной травме. Абакумов М.М., Лебедев Н.В.2005.

23. Неотложная панкреатология – Костюченко А.Л.2000.
24. Операции на печени – В.А. Вишневский.2003.
25. Распространенный гнойный перитонит – В. В. Бойко.2008.
26. Здравый смысл в неотложной абдоминальной хирургии – Моше Шайн.2003.
27. Неотложная абдоминальная хирургия – Майстренко Н.А.2002.
28. Абдоминальная хирургия – Григорян Р.А. В 2-х томах.2006.
29. Хирургическая операция. Расстройство гомеостаза, предоперац. подгот. - И.Я.Макшанов. 2002.
30. Аталиев А.Е. и др. Учебное пособие по освоению практических навыков хирургического профиля. Т.2003.
31. Аталиев А.Е. и др. ОКП по хирургии ВОП с эталонами ответов. Т.2000г.
32. Аталиев А.Е. ва бошқ. УАШ жаррохлиги бўйича ЎНД жавоб эталонлари билан. Т. 2001.
33. Денисов И.Н., Шевченко Ю.А., Назиров Ф.Г. Клинические рекомендации и фармакологический справочник. М.2005г.
34. Каримов Ш.И., Бабажанов Б.Д., Тешаев О.Р. Современные аспекты лечения острого гнойного перитонита. Т.2005г.
35. Наврузов С.Н. Хирургические болезни. Т. 2004г
36. Назиров Ф.Г., Гадоев А.Г. Руководство для врачей общей практики. Ташкент 2005 г.
37. Савельев В.С. Руководство по неотложной хирургии органов брюшной полости. М. 2004 г.
38. Савельев В.С., Кириенко А.И. Хирургические болезни (2-х томах). М. 2006 г.
39. Усманов Р.И. и др. Алгоритмы диагностики и лечения основных синдромов для подготовки ВОП. Т. 2003 г.
40. Ахмедов Р.М. Клиникагача бўлган хирургия. Т.2001й.
41. Клинические рекомендации для практических врачей основанные на доказательной медицине. М. 2002 г.
42. Клинические рекомендации и фармакологический справочник. Под редакции акад. РАМН Денисова И.Н., акад РАМН Шевченко Ю.Л. и проф. Назирова Ф.Г. Москва 2005 г.
43. Ллойд М., Найхус Л. и др. Боль в животе. М. 2000 г.
44. Моше Шайн. Здравый смысл в неотложной абдоминальной хирургии. М. Геатар. 2003г.
45. Назиров Ф.Г., Акилов Х.А. Острый панкреатит и его осложнения. Методические рекомендации. Наманган. 2001 г.
46. Шевченко Ю.Л. Частная хирургия. М. 2000 г.
47. Электронные версии лекций по хирургии ВОП. 2006 г. ТМА.

5.3.Интернет сайтлари:

1. www. rambler.ru \surgery\,
2. www.tma.uz
3. www.zyonet.uz
4. www. info@ minzdrav.uz
5. www.info@tma.uz
6. www.medlinx.ru,
7. www.yandex.ru\ medicine\surgery\.

“ХИРУРГИК КАСАЛЛИКЛАР” МОДУЛИДАН СИЛЛАБУС

“Хирургик касалликлар” модулидан силлабус			
Модулнинг тўлиқ номи	**Хирургик касалликлар**		
Модул коди: 3.05	Кредит ҳажми: *умумий – 16,0 кредит* *Шундан:* *7-8-семестр – 5,0 кредит* Жорий назорат – 5,0 кредит; Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) *9-10-семестр – 4,0 кредит* Жорий назорат – 4,0 кредит; Оралиқ назорат – 0 (ўтилиши мажбурий) *11-12- семестр –7,0 кредит* Жорий назорат – 7,0 кредит; Якуний назорат – 0 (ўтилиши мажбурий)	Модул ўтилиш даври: 7-8-9-10-11-12 семестр	ECTS value:
Таълим йўналиши	5510100 – «Даволаш иши» 5511100 – «Профессионал таълим (5510100- Даволаш иши)»	4-5-6 босқич бакалаврлари	
Модулнинг давомийлиги	4-курс (18 кун); 5-курс (12 кун); 6-курс (24 кун)		
Ўқув соатлари хажми:	Жами соат:	576	
	Шунингдек:		
	маъруза	54	
	амалий машғулот	126	
	клиник ўқув амалиёти	144	
	мустақил таълим	252	
Ўқув модулининг статуси	Клиник модуллар блоки		
ОТМ номи, манзили	Тошкент тиббиёт академияси, Фаробий 2 уй		
Кафедра номи	Хирургик касалликлар		

Мазкур курснинг ўқитувчилари ҳақида маълумот	Маърузачиларнинг Ф.И.Ш. Амалий машғулот ўтказувчиларнинг Ф.И.Ш.	E-mail: E-mail:
Машғулот вақти ва жойи		
Модулнинг мазмуни	Хирургик касалликлар модули бўлажак мутахассисни қишлоқ оилавий поликлиника ва оилавий поликлиникаларда касалликларни олдини олиш, ташхислаш, даволаш ва реабилитация ўтказиш модули бўлиб ҳисобланади.	
Пререквизитлар	Биология, тиббий биокимё, анатомия, нормал физиология ва бошқалардан олинган билимларга асосланади	
Постреквизитлар	барча клиник олди ва клиник модуллари учун назарий замин бўлиб ҳизмат қилади.	
Модулнинг мақсади	хирургик касалликлар профилактикаси, ташхиси, дифференциал ташхиси, даволаш, реабилитацияси усулларининг назарий ва амалий асосларини ўргатишдан иборат, шунингдек, талабаларда турли ёшдаги хирургик касалликлар қонуниятларини ўрганиш, хирургик дунёқараш асосларини илмий-методологик шакллантириш, хирургик касалликлар хақида тўлиқ тасаввурга эга бўлиш, талабаларни теоретик хирургик касалликлар асослари билан таништириш, хирургик касалликларнинг бирламчи ва иккиламчи профилактикаси, хавф гурухларини аниқлаш, хирургик касалликларни даволаш, асосий нозологик шаклларини, уларнинг профилактикаси ва эрта диагностикасини ўрганиш ҳамда хирургик касалликларнинг замонавий даволаш усулларига кўрсатма ва қарши кўрсатмаларни билиш. Бўлажак мутахассис организм ҳолатини объектив баҳолашга асосланган клиник фикрлашни шакллантириш.	
Модулнинг вазифалари	- беморларни мустақил кўришга ўргатиш. - касаллик тарихи, амбулатор карталар ва бошқа тиббий ҳужжатларни тўлдиришга ўргатиш. - синдромал ҳамда ташхисот ва даволаш алгоритмлари асосида ўқитиш ёрдамида кенг тарқалган ҳамда кам учрайдиган касалликларни тащхислаш, даволаш ва олдини олишни ўргатиш. - ташхисот ва даволаш алгоритмлари асосида мустақил ҳолда ташхис қўйиш ва фавқулотда шароитларда тезкор ёрдам курсата олишга ўргатиш. - оғир беморларга ташхис қўйиш ва ёрдам беришга ўргатиш. - турли хил синдром ва касалликларни ташхислаш алгоритмини ўргатиш. - фавқулотда шароитларда биринчи шифокор ёрдамни кўрсата олишга ва стационар шароитда даволанишга кўрсатмаларни аниқлашга ўргатиш. - Тери ва тери ости йирингли касалликларини (флегмона, фурункул, хасмол ва б.) даволашга ўргатиш. - аҳолини профилактика, диспансеризация ва соғломлаштириш услубларни ўргатиш.	
Модул бўйича талабалар билими,	***8-семестр якунида:*** ***Талаба:***	

кўникма ва малакаларига қўйиладиган талаблар	– асептика ва антисептика қоидаларини – десмургияни – трансфузиология асосларини – шошилинч ва режали хирургик операцияларни бажариш усуллари – кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи операциялари – травматология асосларини – комбустиология асослари тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***; – Бош мия, кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзолари шикастланишида, – суяклар синиши ва бўғимлар чиқишида, – юмшоқ тўқималарни очиқ ва ёпиқ шикастида, – нафас олиш ва юрак фаолияти тўхташида, – шок, – коллапс, – қоқшолда хуружи ва бошқа критик ҳолатларда биринчи ёрдам кўрсатиш усулларини ***билиши ва улардан фойдалана олиши***; – Қўлларни оқар сув остида ювиш техникаси – Стерил халатни кийиш босқичлари – Стерил қўлқопларни кийиш босқичлари – Румолли боғламлар қўйиш техникаси босқичлари – “Чепец” боғлами: кўрсатмалар ва қўйиш кетма кетлиги. – Гиппократ қалпоқчасини қўйиш техникаси – Югансимон боғламни қўйиш техникаси – Бармоқ билан қон томирларни босиб қон тўхтатиш соҳалари – Эсмарх жгутини қўйиш техникаси – Юмшоқ тўқималар ёпиқ шикастланганда биринчи ёрдам босқичлари – Ошқозонга зонд ўрнатиш ва ювиш. – Сифон хукна бажариш техникаси. – Тўғри ичакни бармок ёрдамида текшириш. – “Йўтал туртки” белгиси аниқлаш. – Щеткин-Блюмберг симптомини аниқлаш. – Ўткир аппендицит симптомларини аниқлаш (Ровзинг ва Ситковский). – Ўткир ҳолецистит симптомларини аниқлаш (Мюсси-Георгиевский ва Ортнер-Греков). – Ўткир ичак тутилиши симптомларини аниқлаш (Скляров ва Кивуль). – Ўткир панкреатит симптомларини аниқлаш (Керта ва Мейо-Робсон). – Магистрал қон томирларда пульсацияни аниқлаш. – Қўл артериал босимни ўлчаш – Оёқда артериал босимни ўлчаш. – Блекмор зондини ўрнатиш. – Плеврал пункция бажариш техникаси. – Варикоз касаллигида клапан етишмовчилиги, юзаки, чуқур ва

	перфорант веналарни фаолиятини ўрганувчи синамаларни бажариш (Троянов-Тренделенбург, Дельбе-Пертес, Пратт-2). – Оёқларни эластик бинтлаш. – Ташқи артериал ва веноз қон кетишни тўхтатиш. – Лапароцентез бажариш техникаси. – Жароҳатдан чокларни олиш техникаси – Жарроҳлик ишловидан сўнг жароҳатга Донати чокларини қўйиш техникаси – Очиқ пневмотораксда окклюзион боглам куйиш ***каби малакаларга (шу жумладана амалий кўникмаларга) эга бўлиши керак.*** ***10-семестр якунида:*** ***Талаба:*** – маҳаллий ва умумий хирургик инфекция ва хирургик паразитологияни – ангиохирургия ташхислаш ва даволаш усуллари – трансплантология, пластик ва эстетик операцияларни – кичик инвазив ва юқори технологик операцияларни – болалар хирургиясини тиббиётд аҳамиятини – гибрид ва робототехник операциялар тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***; – Тез-тез учрайдиган жарроҳлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш. – Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жарроҳлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш. – Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жарроҳлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш. – Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш. – ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган ҳолатларда барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма беришни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***; – Карбункулни очиш – Липомани олиб ташлаш (атерома) – Онихокриптозда жарроҳлик тактикаси – Йирингли жароҳатга ишлов бериш – Тишланган, чақилган жароҳатларда биринчи тиббий ёрдам – Панарицийда биринчи жарроҳлик ёрдами. – Қоқшол профилактикаси ва тиббий ёрдам. – Беморни курация қилиш; – Элефант синамаси (ўтказиш техникаси) – Қизилўнгач зондлаш (ўтказиш техникаси) – Болаларда қизилўнгачни контрастное текшируви (ўтказиш

	техникаси) – Рентгенография Тренделенбурга ҳолатида ва уни ўтказиш техникаси. – Фистулография киндик оқмаларида ва уни ўтказиш техникаси – Рентгенография Вангенстину усулида ва уни ўтказиш техникаси. – Пеллера-Ситковского усулида пункция ўтказиш техникаси – Бронхоскопия, бронхография - ўтказиш техникалари. – Спленопортография, спленоманометрия. – Эзфагогастродуоденоскопия. – Сийдик қопини катетеризация ўтказиш техникаси. – Микцион цистография ўтказиш техникаси. – Касаллик тарихини шакллантириш ***каби малакаларга (шу жумладана амалий кўникмаларга) эга бўлиши керак.*** ***12-семестр якунида:*** ***Талаба:*** – маҳаллий ва умумий хирургик инфекция ва хирургик паразитологияни – ангиохирургия ташхислаш ва даволаш усуллари – трансплантология, пластик ва эстетик операцияларни – кичик инвазив ва юқори технологик операцияларни – болалар хирургиясини тиббиётд аҳамиятини – гибрид ва робототехник операциялар тўғрисида ***тасаввурга эга бўлиши***; – Тез-тез учрайдиган жарроҳлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш. – Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жарроҳлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш. – Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жарроҳлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш. – Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш. – ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган ҳолатларда барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма беришни ***билиши ва улардан фойдалана олиши***; - Ички аъзолар (қорин ва кўкрак қафаси) жаррохлик касалликларининг клиник симптом ва синдромларини. - Ички аъзолар (қорин ва кўкрак қафаси) шикастлиангандаги клиник белгилар. - Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жаррохлик касалликларидаги клиник белгилар (ўткир қорин, меъда-ичак йўлидан қон кетиши хансираш ва б.) - Онкологик касалликларнинг бирламчи белгиларини. - Жаррохлик операцияларидан сунг беморларни реабилитация

	қилишнинг замонавий усулларини. - Ўта хавфли жаррохлик инфекцияларида (қоқшол, қутуриш, анаэроб инфекция ва б.) олдини олиш чораларини ва биринчи ёрдамни; - Тез-тез учрайдиган жаррохлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш. - Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жаррохлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш. - Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жаррохлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш. - Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш. - ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма бериш. - УТТ, меъда-ичак йўли бўйлаб контраст мода ҳаракати, ирригография, колонофиброскопия, сфинктерометрия, доплерография, бронхоскопия, ангиография, КТ, ЯМР натижа ва хулосаларини интерпретация қила олиш ***каби малакаларга (шу жумладана амалий кўникмаларга) эга бўлиши керак.***
Таълим бериш усуллари	Маъруза, амалий машғулотлар, клиник ўқув амалиёти
Таъминот	видеофильмлар, мультимедияли ва ўқитувчи компьютер дастурлардан, ўқитиш методикасидаги янги технологиялардан, мавзулар бўйича назарий билимларни сўрашдан фойдаланилади; бакалаврларнинг мустақил иши, индивидуал ва гуруҳли презентациялар, уйга берилган вазифаларни тайёрлаш, рефератлар ёзиш, тестлар, вазиятли масалалар ва бошқалар.

Ўқитиш натижалари:
Модулни якунлаганда талаба билади:
8-семестр якунида:

1. Асептика ва антисептика қоидаларини
2. Десмургияни
3. Трансфузиология асосларини
4. Шошилинч ва режали хирургик операцияларни бажариш усуллари
5. Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи операциялари
6. Травматология асосларини
7. Комбустиология асослари
8. Бош мия, кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзолари шикастланишида,
9. Суяклар синиши ва бўғимлар чиқишида,
10. Юмшоқ тўқималарни очиқ ва ёпиқ шикастида,
11. Нафас олиш ва юрак фаолияти тўхташида,
12. Шок,
13. Коллапс,
14. Қоқшолда хуружи ва бошқа критик ҳолатларда биринчи ёрдам кўрсатиш усулларини

10-семестр якунида:

1. Маҳаллий ва умумий хирургик инфекция ва хирургик паразитологияни
2. Ангиохирургия ташхислаш ва даволаш усуллари
3. Трансплантология, пластик ва эстетик операцияларни
4. Кичик инвазив ва юқори технологик операцияларни
5. Болалар хирургиясини тиббиётд аҳамиятини
6. Гибрид ва робототехник операциялар
7. Тез-тез учрайдиган жарроҳлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш.
8. Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жарроҳлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
9. Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жарроҳлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
10. Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш.
11. ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган ҳолатларда барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма беришни

12-семестр якунида:

1. Хирургик касалликлар бирламчи ва иккиламчи профилактикаси,
2. Турли аҳоли гуруҳларида профилактик кўрикларни ташкил қилиш;
3. Хирургик касалликларни эрта аниқлаш, даволаш ва диспансер назоратига олиш тўғрисида;
4. Аҳоли орасида чекиш, ичиш, ва бошка зарарли одатлар хақида суҳбат ўтказиш;
5. Аҳоли орасида соғлом турмуш тарзи, спорт, туризм, жисмоний тарбия билан шуғулланиш хақида суҳбат ўтказиш
6. Хирургик касалликларда этика ва деонтология тамойиллари, хирургик касалликларнинг асосий симптомлари ва синдромлари, ташхиси, дифференциал ташхиси;
7. Хирургик касаллиги билан даволанган беморлар реабилитацияси;
1. Касалликлар симптоми ва синдромларига асосан дифференциал ташхис ўтказа билиш

Модулни якунлаганда талаба бажара олади:

1. Жарохатдан чокларни олиш;
2. Жаррохлик ишловидан сўнг жарохатга Донати чокларини қўйиш;
3. Очиқ пневмотораксда кўкрак қафасига окклюзион боғлам қўйиш;
4. Карбункулни очиш;
5. Липомани олиб ташлаш (атерома);
6. Онихокриптозда жаррохлик ёрдамини кўрсатиш;
7. Йирингли жарохатга ишлов бериш;
8. Куйган жарохатларда биринчи тиббий ёрдам кўрсатиш;
9. Панарицийда биринчи жаррохлик ёрдами кўрсатиш;
10. Қоқшол профилактикаси ва тиббий ёрдам кўрсатиш.
11. Ички аъзолар (қорин ва кўкрак қафаси) жаррохлик касалликларининг клиник симптом ва синдромларини.
12. Ички аъзолар (қорин ва кўкрак қафаси) шикастлиангандаги клиник белгилар.

13. Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жаррохлик касалликларидаги клиник белгилар (ўткир қорин, меъда-ичак йўлидан қон кетиши хансираш ва б.)
14. Онкологик касалликларнинг бирламчи белгиларини.
15. Жаррохлик операцияларидан сунг беморларни реабилитация қилишнинг замонавий усулларини.
16. Ўта хавфли жаррохлик инфекцияларида (қоқшол, қутуриш, анаэроб инфекция ва б.) олдини олиш чораларини ва биринчи ёрдамни;
17. Тез-тез учрайдиган жаррохлик касалликлари билан оғриган беморларни эрта ташхислашни ва самарали даволашни, реабилитациясини таъминлаш.
18. Кўкрак қафаси ва қорин бўшлиғи аъзоларининг ўткир жаррохлик касалликларидаги клиник белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
19. Операция талаб қилувчи кўп учрайдиган сурункали жаррохлик касалликларининг белгиларини эрта ва тўғри аниқлаш.
20. Юқорида кўрсатилган ҳолатларда мос, самарали ва мақсадга муофиқ даво чораларини ўтказиш.
21. ҚВП да қилишнинг иложи бўлмайдиган барча чора-тадбирларни ўтказиш учун тўғри ва ўз вақтида йўлланма бериш.
22. УТТ, меъда-ичак йўли бўйлаб контраст мода ҳаракати, ирригография, колонофиброскопия, сфинктерометрия, доплерография, бронхоскопия, ангиография, КТ, ЯМР натижа ва хулосаларини интерпретация қила олиш.